



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

1980



DEN JYSKE  
IDRÆTSSKOLE  
VEJLE

DANMARKS  
PÆDAGOGISKE  
BIBLIOTEK

*Udgivet af Den jyske Idrætsskole og elevforeningen.*

*I redaktionen: Torben Holmgård, Ole Worm, Alice Grønborg, Henning Rasmussen, Pia Rask og Bjarne Hauger (ansvarshavende).*

*Meninger, som fremføres i de enkelte artikler, behøver nødvendigvis ikke at dække skolens synspunkter.*

*Tryk: VAF-TRYK, Vejle*

## Indhold:

	Side
Bjarne Hauger: 1980 .....	5
Den jyske Idrætsskoles repræsentantskab og FU .....	23
Temaindledning: Fysisk udfoldelse og livskvalitet Præsentation af forfatterne .....	24
Søren Riiskjær: Den nye breddeidræt .....	25
Thomas Hauger: Sundhedspædagogik, fysisk udfoldelse og livskvalitet .....	34
Torben Bundgård: Idræt for alle .....	41
Flemming Westh: Fysisk udfoldelse som en livskvalitet - for alle? .....	47
Torben Holmgård og Mogens Rieks: Friluftsliv - en udfordring .....	52
Torben Holmgård og Mogens Rieks: Friluftsliv på DJI .....	58
Chresten Dengsøe: Oplevelser af friluftsliv på DJI og i Camp i USA .....	64
Bjarne Hauger / Knud Thomassen: Kursusvirksomheden .....	70
Henning Rasmussen: Jubilæumsarrangementer på DJI .....	75
Elevforeningens bestyrelse .....	79
Elevmøde 1981 -Jubilæumsarrangement .....	80
Vinterelever 1979/80 .....	81
Den jyske Idrætsskoles medarbejdere .....	85
Kursus- og mødetilbud på Den jyske Idrætsskole 1981 .....	86





Inden for de frie skoler er idræt ved at være »in«. Flere ungdoms-og efterskoler har taget en uddannelse i gymnastik og idræt på programmet, flere folkehøjskoler har gjort det samme, en ny skole - Sportshøjskolen i Ålborg - er parat til at påbegynde sit arbejde, og to-tre nye skoler er ved at blive etableret, omend foreløbig kun på papiret.

Der er nok plads til os alle, når man tænker på den overvældende søgning, der i disse år er til de eksisterende gymnastik- og idrætshøjskoler, og det er sikkert ingen skade til, at der bliver lidt »konkurrence« på »markedet«. Det kan kun virke som en udfordring til at gøre et godt stykke arbejde endnu bedre.

De enkelte skoler har hver for sig deres særkende, og de elever, der har gået på de respektive skoler, er præget af dem. For netop i forskellighederne - i kraft af den bagved liggende skolekreds, lærerstaben, faciliteternes udformning osv. - ligger den enkelte skoles særpræg i målsætning og retningslinier for den undervisning og lederuddannelse, der gives på skolen.

Det er ønskværdigt, at vi er med til at dække de behov, der er - og altid har været - for *duelige* ledere/instruktører i dansk idræt i alle den afskygninger, men hvordan dette gøres, må til enhver tid udvikles på den enkelte skole, hvor bestyrelse, ledelse og lærerstab i samarbejde må udstikke rammerne for arbejdet.

Til gavn for dansk idræt - her opfattet i videst mulig betydning - er det kun godt, vi er mange om det, og der kan være al god grund til at byde velkommen i kredsen til de skoler, som kommer eller måske allerede er i gang. Der er efter min mening brug for os alle, men skal vi have betydning og markere os både som højskoler og i idrætlig sammenhæng, må det arbejde, vi udfører, være præget af kvalitet.

Vi står ved begyndelsen af 80'erne, det andet ti-år, hvor højskoleloven af 1970 skal virke, med en erfaring fra 70'ernes eksplosive udvikling og mangfoldige ændringer både på de administrative og

de pædagogiske områder. Udviklingen har krævet en umådelig indsats af kræfter, tid, kreativitet, nytænkning og ikke mindst økonomi. Nogle skoler er gået ned på dette, andre har lige klaret sig igennem, og atter andre har elegant manøvreret sig forbi alle skær med en god økonomisk ballast i behold.

Den jyske Idrætsskole hører til i den midterste gruppe - det har lige kunnet slæbe af. Vi har stort set brugt og investeret alt, hvad vi har tjent, fået afviklet en række gamle lån, men optaget nye for stadig at kunne indlemme nye faciliteter og forbedre de gamle i trit med den udvidelse af aktiviteterne, der hele tiden foregår på en moderne skole.

Som for så mange andre har olieprisers og andre faste udgifters stigningshastighed så langt overskredet indtægternes langsomme småprocentstigning, så adskillige indgreb har været nødvendige, for at de snævre balancer kunne holdes.

At de frie skoler - og dermed også højskolerne - skal være med til at bære sin del af besparelserne i statens store husholdningsbudget, er der næppe noget at indvende imod. I første omgang er det gået ud over de kontante tilskud til en række driftsudgifter under den såkaldte »gruppe 7« og ud over det pædagogiske arbejde ved nedskæring af lærertimetallet for en del af årselevtallet. Det kan vi til nød leve med i 1981, men hvis de hidtil ukendte besparelser af lignende omfang i 1982 og 1983 skal bevirke, at vi på en skole som vor, der har fuldt elevtal og en meget omfattende kursusvirksomhed - og dermed gode indtægtsmuligheder - skal spinke og spare på en række områder, som vil virke stagnerende eller direkte hæmmende for vore igangsatte aktiviteter, så bliver der ikke mange ressourcer tilbage til at engagere sig fuldt og helt i det opdragende, folkelige uddannelsesarbejde, vi er sat til at varetage.

### *Vinterskolen 1979/80 - 2. semester*

Denne vinterskole var den første, hvor vi optog 114 elever svarende til det antal sengepladser, vi har i skolens elevbygning. Det var selvfølgelig med nogen spænding, vi gjorde det, men bortset fra enkelte ulemper, må man i det store og hele betragte »eksperimentet« som vellykket.

Igangsætningen af efterårssemestret og forløbet af det med de

mange små og store begivenheder, arrangementer m.m. er omtalt i årsskriftet 1979 og skal ikke gentages her.

Eleverne kom tilbage efter juleferien mandag den 7. januar, og forventningerne til skolearbejdet med nye hold, nyt skema, ny arbejdsrytme og nye udfordringer var store. Efter valgene i december kom fordelingen på hoved- og bifag til at se således ud:

*Hovedfag:* Rytmask gymnastik 20 kvinder, Gymnastik spring 14 (9 kvinder, 5 mænd), Atletik 9 (4 kvinder, 5 mænd), Håndbold/fodbold 18 mænd og forskellige kombinationer af boldspil 51 (24 kvinder, 27 mænd).

*Bifag:* Badminton 21 (6 kvinder, 15 mænd), Trim/friluftsliv 20 (8 kvinder, 12 mænd), Handicapidræt 14 kvinder, Gymnastik 18 (16 kvinder, 2 mænd), Atletik 17 (5 kvinder, 12 mænd) og Boldspil 19 (7 kvinder, 12 mænd).

I januar måned var der ikke lagt arrangementer af nogen art. Der var nok at koncentrere sig om i det daglige arbejde og med forberedelser og fortræning til Norgesturen.

Det følgende er en kronologisk oversigt over begivenheder og arrangementer i den resterende del af semestret.:

*1.-10. februar:* Norgesrejsen til Beitostølen blev igen foretaget med



bus og gik denne gang over Frederikshavn-Oslo. Vejret på Beito var højt og klart, men kulden var streng - ned til  $\div 20^\circ$  til daglig, og på overlevelsesturen for Trim-holdet nåede den ned på  $\div 30^\circ$ . Føret var særdeles godt, så alle muligheder var til stede for at lære at stå på ski, hvad enten man foretrak langrend eller slalom i de nærmeste bakker. »Fint vejr, fint føre, fint sted, fine elever og fine lærere, så kan det kun blive O.K.«, lød en sammentrængt kommentar efter hjemkomsten.

19. februar: Anders B. Pedersen talte om sin deltagelse i en Grønlandsekspedition.

20. februar: Viborg Gymnastikhøjskole kom på besøg med 150 elever og lærere. Efter modtagelsen og kaffe var der fælles opvarmning i idrætshallen ledet af 3 elever, og derefter gik resten af eftermiddagen med idrætslige aktiviteter i alle indendørs lokaler, på banerne ude og i skoven. Da aftensmaden var spist, var der snak på værelserne, underholdning i gymnastiksalen og hyggeligt samvær ved aftenkaffen.

27. februar: Hjerteugearrangementet i samarbejde med den lokale Hjerteforeningskomité. Omkring 250 mennesker deltog i mødet, der begyndte med konditest på 12 cykler i idrætshallen med elever som testledere og blodtryksmåling ved 6 af byens læger. Efter et foredrag om behandling af angina pectoris af dr. Eyolfsson, Århus, redegjorde idrætslæge Jens Elers Christensen for tilrettelæggelsen af genoptræning og fysisk træning for hjertepatienter. Endelig gennemførtes nogle praktiske træningsprogrammer på 3 forskellige niveauer under ledelse af skolens elever.

4. marts: Journalist Poul Erik Andersson talte om emnet: Danmarks Radio og idrætten.

8. marts: Amtsgymnastikstævne i Vingsted. Hovedfagsholdet i rytmisk gymnastik deltog under ledelse af Alice Grønborg.

10.-13. marts: For 10. gang stillede Monica Beckmann, Stockholm, sig til rådighed for os som instruktør i sin specielle form for jazzgymnastik.

I fire dage blev der arbejdet koncentreret og ihærdigt af de elever, der havde valgt at følge hendes timer. Et hårdt og spændende pro-



gram kom de igennem, men det var umagen værd. Inspiration og arbejdsglæde havde Monica Beckmann givet dem, så den oplevelse glemmer de aldrig.

De øvrige elever arbejdede i grupper med UNICEF, idræt og religionsfilosofi og udendørs praktisk arbejde.

*11. marts:* Indvielse af køkkenet (se side 13)

*25. marts:* 25 elever deltog i Idrætsskolernes atletikstævne i Ollerup. De havde en afslappet tur med mange samværmæssige kvaliteter.

Samme dag fik vi på skolen besøg af Randers Statsskoles kor og orkester, som gav en koncert for de hjemmeværende elever og medarbejdere.

*23. marts:* Forældredag med omkring 200 gæster. Programudvalget fulgte stort set de traditionelle retningslinier for formiddagen med idrætsaktiviteter på hovedfagene og rundvisning over alt på skolen.

Efter middag var der premiere på Norgesfilmen 80, debat efter et oplæg af Jørn Richter, gymnastikopvisning, underholdning og sang sluttende med folkedans inden aftenmaden.

Samme aften gav hovedfagspigerne gymnastikopvisning i Hover.

*25. marts:* Else Hammerich talte om arbejdet i EF-parlamentet.

29. marts: Den jyske Idrætsskoles repræsentantskabsmøde. (se side 23)

30. marts - 2. april: 22 elever fortrinsvis fra fodbold/håndboldgruppen deltog som medhjælpere ved Landsudvalget for Skoleidræts internationale skolehåndboldstævne i Vingsted. De blev sat på den spændende opgave at være »værter, tolke og guider« for en række udenlandske hold, og de løste den på en fortræffelig måde, skrev arrangørerne til os efter stævnet.

31. marts: Hovedfagsemnedag: De to gymnastikhold arbejdede hjemme på skolen, atletikholdet beskæftigede sig med udvidet træningslære i teori og praksis, og holdene fra den »blandede boldspilgruppe« arbejdede hver for sig med eget boldspil og indlagde forskellige muskeltest i programmet.

1.-2. april: Studiefagsdage med bl.a. emnerne: Meditation, orienteringsløb, syning, visesang, badminton, fodbold, selvforsvar og handicapidræt. Nogle grupper blev gennemført perfekt, mens andre faldt helt fra hinanden grundet aflysninger, manglende aftaler, misforståelser m.m.

8. april: Nogle repræsentanter fra en minoritetsgruppe (B.F.) talte om deres problemer.

9. april: Pianisten Mogens Dalsgård gav koncert, der blev fulgt med stor lydhørhed og interesse af de tilstedeværende.

Samme aften fortalte en gæstelærer, der opholdt sig på skolen nogle dage, Gunardo Pedersen fra Argentina, levende og interessant om skoleforhold og idrætslæreruddannelsen i sit hjemland.

18. april: Trim/Friluftslivgruppen arrangerede aktiviteter i skoven for børn fra de omliggende kvarterer. Trods en sludfuld og kold eftermiddag var der mødt mange børn, der ivrigt deltog i orientering, hulebygning m.m.

Den afsluttende snobrødsbagning var en oplevelse for sig.

24. april holdt vi afslutningsdag med fælles morgenbord, boldaktiviteter, rytmisk gymnastik, oprydning og rengøring overalt. Sidst på eftermiddagen opførte musik/dramagruppen et musik- og sangspil: »Brudstykker af Hans' liv«. Det var originalt sat op, fortræffeligt

spillet og gav stof til eftertanke. Derefter var der afslutningsmiddag og fest.

Alene i kraft af sin størrelse kunne dette elevhold ikke undgå at blive noget specielt – det var det også i mange henseender. En udpræget vilje og indstilling til, at man ville have noget ud af det, prægede adskillige elever. Derfor virkede mange af dem modne og velafbalancerede og var kritiske på en positiv måde. Der blev givet udtryk for en bevidsthed om ting som kostvaner, energi og uddannelse og gjort noget ved disse problemer af mange.

Det var i den sidste tid glædeligt at erfare, at en stor del af eleverne havde skaffet sig arbejde eller mulighed for at påbegynde en uddannelse.

### *Signe Troelsen kunne fejre 25 års jubilæum*

Ved afslutningen på vinterskolen kunne Signe Troelsen fejre 25 års jubilæum for sin ansættelse ved Den jyske Idrætsskole. Vi benyttede anledningen til at hylde hende og gjorde det bl.a. med disse ord:

»Kun få medarbejdere har i skolens snart 40-årige historie haft mulighed for at fejre 25 års jubilæum. I dag har vi lejlighed til at hylde én af dem, idet Signe Troelsen har været tilknyttet skolen som lærerinde gennem 25 år.

I den årrække - fra 1955 til 1980 - har Den jyske Idrætsskoles og Signe Troelsens navne været uløseligt knyttet sammen.

Signe har oplevet den første skolebygning med klasse 3 som gymnastiksal, og hun har været med i den store forandring, der skete med udbygningen i 1957/58. I mange år var Signe eneansvarlig for lederuddannelsen i gymnastik for de kvindelige elever, og utallige er de, der gennem Signe har fået værktøj og inspiration til at arbejde som ledere i gymnastik i deres foreninger.



At Signe også fik sine specielle opgaver som gymnastiklærerinde, da vi i 1968 ændrede undervisningsstrukturen, var bare en selvfølge.

Som I sikkert vil kunne forstå, har Den jyske Idrætsskole meget at



sige Signe tak for, og det vil vi da også gøre så godt, som vi formår det ved denne lejlighed.

Tak Signe for 25 års virke på dette sted - et virke, som har sat sig spor både i arbejde og i menneskelig tilknytning - ikke mindst, fordi du i en årrække i bogstaveligste forstand havde dit hjem her i bygningerne.

Tak, fordi du har fulgt skolen gennem godt og ondt i de 25 år, og en særlig tak for *din* indsats i de perioder, hvor den havde svært ved at klare skærene.

Men jeg føler også, at der må siges tak til dig for dit arbejde i gymnastikkens tjeneste i de store folkelige organisationer og i særdeleshed også i Dansk Gymnastik-Forbund, hvor du har virket som leder, kursusarrangør og som formand for forbundets største udvalg.

Med beundring har vi oplevet din ledelse af meget store gymnastikarrangementer såvel her i Vejle som forskellige steder i landet ved store stævner, ligesom du i udlandet har repræsenteret Danmark med dine gymnaster på en meget smuk måde. Her tænker jeg navnlig på dine opvisninger på verdensudstillingen i Japan for nogle år siden.

Du har fået udmærkelser og hædersbevisninger for dit arbejde med gymnastikken. For få år siden fik du Nachtegallmedaljen - Dansk Gymnastik-Forbunds højeste anerkendelse - og i forbindelse med 25 års lederskab i Vejle Gymnastikforening for nylig fik du Dansk Idræts-Forbunds ærestegn.

Her på skolen har vi hverken guldnåle eller ærestegn, men vi har købt en varig gave til dit smukke hjem og håber, du vil synes om den.

Idet jeg overrækker dig skolens hilsen, siger jeg dig tak for 25 års helhjertede indsats for Den jyske Idrætsskole.

*Et trefoldigt Leve for Signe«!*

#### *4 dages »arbejdslejr«*

Næppe var eleverne ude af dørene, så fortsatte hverdagen på skolen - bare på en anden måde. Lærergruppen holdt fire dages lærermøder fortrinsvis med planlægning af vinterskolen 1980/81 på dagsordenen, og til hovedrengøring i bygningerne, klargøring af svømmebassinet og forårsarbejde i anlægget havde vi formået 15

elever til at blive og give en håndsrekning med i en 4 dages »arbejdslejr«.

#### *Færdiggørelse af køkkenet*

Som aftalt sidste år kunne vi afslutte Fase 1 - køkkenudbygningen - i oktober 1979. Det var en knap 80 m<sup>2</sup> stor tilbygning med depot, grovkøkken og grønsagsrum, fryserum og omklædningsrum og bad til personalet.

Den 10. januar 1980 fik vi igangsætningstilladelse til Fase 2 - ombygning af det eksisterende køkken. Da det interimistiske køkken i en 9 meter lang jernbanevogn var tilsluttet spisesalen, gik håndværkerne i gang med at rive alt ned inden for køkkenets fire vægge. Nye afløb, vand- og el-ledninger blev etableret, og genopbygningen kunne begynde. I en ombygning af den størrelsesorden kunne én og anden detalje nok drille en smule, men teknikerne og håndværkerne var dygtige til at klare skærene. Arbejdet skred godt frem, og til aftalt tid og uden nævneværdige overskridelser af prisen kunne vi den 11. marts om formiddagen holde en uformel indvielse med »åbent hus« og en lille servering til alle gæster.

Samarbejdet med køkkenkonsulent E. P. Andersen, ing. Kurt Søndergaard, Cowiconsult, og håndværksmestrene Ove Larsen, Kaj





Hansen, John Berg og Einar Thomsen var perfekt, og ved en lille sammenkomst takkede vi dem for deres omhu og dygtighed med at skabe et smukt, moderne køkken og gode, funktionelle arbejdsforhold for vort personale.

Men 6 ugers byggeperiode havde også været en streng tid for køkkenpersonalet. Trange kår i køkkenvognen, langt til materialer og råvarer og mange mennesker at bespise var en belastning, som de klarede på en god måde. I to week-end'er stillede damer fra Hjemmeværnets distrikt 32, Fredericia, sig til rådighed for at hjælpe med tilberedningen af varm mad.

Nogle måneder efter køkkenets færdiggørelse kunne vi sætte prikken over i'et ved at modernisere spisesalen med nye borde, stole og lamper, så den nu fremtræder med et hyggeligt og varmt interiør.

Som en følge af køkkenombygningen var der mulighed for at få et længe næret ønske opfyldt, nemlig en omlægning af vore måltider, således at der kunne serveres frokost midt på dagen og varm mad om aftenen. Det skete mandag, den 2. juni og indebar både en ernæringsfysiologisk, arbejdsmæssig og økonomisk fordel.

#### *Elevkursus - elevmøde*

Med et deltagerantal på knap 90 gennemførte elevforeningen sit kursus for gamle elever midt i august. Der blev budt på fire forskel-

lige emner: gymnastik ved Astrid Hartvig, volleyball ved Kim Rafn, fri idræt for børn ved Nanna Nyholm, Anne Langkjær og Bjarne Ibsen og idrætsskader og plastring ved Jens Elers Christensen, idet Karen Inge Halkier havde sendt afbud. Der var god tilslutning til alle fire emner.

Ved jubilæumssammenkomsten var alle implicerede årgange repræsenterede - de ældste desværre med kun nogle få fra hvert hold - og vi fik en god dag sammen. Ellen Hess, Grethe og Victor Nielsen glædede os også ved at komme.

Selve elevmødet gav os nogle gode oplevelser. Holstebroegnens gymnaster under ledelse af Birthe Bækgaard og Hans Jørgen Lørup gav en strålende gymnastikopvisning lørdag eftermiddag, og ved aftenfesten underholdt lærernes cabaretgruppe: Susanne Nødergaard, Flemming Westh, Torben Holmgaard, Mogens Rieks og Jørn Richter, på fortræffelig vis og lagde op til en god stemning, der fortsatte resten af festen.

Formanden for Danmarks olympiske Komité, Kurt Møller, talte om søndagen om de olympiske leges fremtid. Han fremhævede de grundliggende ideer for de olympiske tanker, som var ved at blive løbet over ende af tre ting: »Gigantismen« (det stadig voksende deltagerantal), Økonomien (de stigende milliardudgifter) og det udvandede amatørbegreb (den omsiggribende professionalisme). Kurt Møller kom endvidere ind på arrangementet i Moskva og fortalte om sine personlige oplevelser derovre. Efter foredraget blev der stillet en lang række spørgsmål, som Kurt Møller beredvilligt svarede på.

Det vellykkede elevmøde sluttede med årgangskampe i volleyball, en aktivitet, som alle kan samles om og hygge sig ved.

Igen må vi fra skolen rette en tak til elevforeningens bestyrelse for dens indsats, uden hvilken det ikke var muligt at gennemføre det store arrangement med ca. 400 mennesker på en så god og afslappet måde.

Old Boys-kursus i ugen efter elevmødet samlede 36 deltagere, hvoraf 4 var med for første gang - to af dem var i øvrigt medlemmer af skolens repræsentantskab - og resten var gamle kendinge. Kursus bød som sædvanligt på en række idrætslige aktiviteter som gymnastik, volleyball, andre boldspil og den traditionelle Old Boys-femkamp. I den almene afdeling behandledes emner som motion og testformer, Danmarks aktuelle økonomiske situation, den olympi-



ske idé efter Moskva, Kina, vin og vinkvaliteter samt sang og musik. En hyggelig og kammeratlig fest med taler og mange sange sluttede ugens samvær, som i dette år ikke var så begunstiget af vejrliget, som det ellers har været tradition.

### *Vinterskolen 1980/81 - 1. semester*

I nogle år - og ikke mindst i dette år - er problemet med mange udmeldelser i de sidste dage op til skolens påbegyndelse og udeblivelse ved dens åbning blevet mere og mere udbredt på gymnastik- og idrætshøjskolerne. Som oftest har man med kort varsel kunne fylde de ledige pladser op med elever fra ventelisterne, men meget unødigt arbejde er forbundet med denne hektiske arbejdsform. »Luksusproblemer«, sagde en kollega, »det er jo småting i forhold til de skoler, der kun har trekvart, halvt eller en endnu mindre brøkdel af skolens kapacitet fyldt op ved et kursus' begyndelse«. Der er nok noget rigtigt i den betragtning, og vi må sikkert stadig leve med problemet, men må så - om det er muligt - træffe nogle forholdsregler, så det ikke bliver til alt for stor gene for os.

På et lærermøde i foråret besluttede vi, at vi ville nøjes med at foretage nogle småjusteringer i fag- og timefordelingen for skolerne 1980/81 og 1981/82 og ellers fastholde den hidtidige fordeling. såfremt den ikke kommer i strid med en evt. større nedgang i det lærertime-tal, der efter ministeriets bestemmelser er til rådighed.

112 elever ankom den 28. august, men efter en stadig skiftende til- og afgang i de næste dage endte vi til sidst på tallet 113 (57 kvinder og 56 mænd). De første fem dage blev benyttet til en indkøringsperiode, hvor idrætslige aktiviteter vekslede med oplysninger om skoleopholdet, ture i omegnen og rundgang på selve skolen. Onsdag, den 3. september begyndte det normale skema.

I lærerrådet havde vi i forvejen planlagt week-end-aktiviteter og onsdagsarrangementer for september måned, men derefter overtog elevudvalg planlægning og gennemførelse af arrangementerne resten af perioden.

I det følgende skal omtales nogle af semesterets begivenheder:  
*19. september:* Idrætslæge Jens Elers Christensen talte om idrætsskader.

*23. september:* Forfatteren Peter Poulsen talte om sit forfatterskab.

6.-10. oktober: Idræt/Samfund '80 blev en af de bedste emneuger, vi har oplevet i flere år. Der var af udvalget foretaget en god planlægning og et passende udvalg af emner, der skulle behandles. Eleverne blev meget optaget af denne emneuge, bl.a. fordi der var en rimelig fordeling af siddende arbejde og fysiske aktiviteter.

I de første halvanden dag blev lederrollen bearbejdet, hvorefter idrættens funktion i Kina og Danmark blev drøftet. Hele onsdagen handlede om idrætten i foreningerne, bl.a. med en paneldiskussion om »Idrætten i Lokalsamfundet« med deltagelse af en politiker (Peter Sikjær Christensen), en embedsmand (Eigil Jensen), en idrætsleder (Poul Brønfeldt), en kvindelig fodboldspiller (Lillian Jensen) og et bestyrelsesmedlem fra den nystiftede »alternative idrætsklub« (Orla Christensen). Om aftenen var eleverne på besøg i 17 af byens og omegnens idrætsklubber.

Torsdag eftermiddag behandlede man emnet: »Elite- og Breddeidræt« i et panel bestående af Claus Bøje (Kulturministeriet), Poul Erik Beck (divisionstræner), Vald. Bandolowski (aktiv sejlsporsmand) og Bent Schytte (forfatter). Fredag formiddag blev benyttet til gennemgang af øvelser med et specielt sundhedspædagogisk sigte, eftermiddagen gik med evaluering i grupper, og ugen sluttede med en hyggelig fest i gymnastiksalen.

4. november: Erhardt Riis talte om alkoholproblemer.

12.-14. november: Handicapemnedage. Oplægget til dette emne blev givet dagen før, hvor alle havde lejlighed til at se filmen »Knuder«, der handler om nogle handicappedes forhold. Dette fik eleverne mere at vide om onsdag formiddag, hvor de først i grupper og siden i plenum havde lejlighed til at stille spørgsmål til en række handicappede gæster. Om eftermiddagen fortalte Evald Krog fra Muskelvindfonden om dét at være handicappet og de problemer, det medfører i dagligdagen.

Fredag formiddag viste Dansk Handicap Idræts Forbunds konsulent, Claes Voss, først film, derefter fortalte han om forbundets målsætning og organisation, og til sidst måtte han besvare en række spørgsmål fra eleverne.

Om eftermiddagen vistes en film i samtlige grupper, og som afslutning samledes man til en fælles drøftelse af dagenes forløb.

»Svagføredagen«, som vi stadig kalder den, fandt sted hele tors-



dagen. 110 gæster glædede os med at komme. Vi samledes alle i idrætshallen til en kop kaffe og gik videre til træningssalen, hvor fhv. folketingsmand, Skræppenborg-Nielsen talte om sin rejse til Sibirien. Da frokosten og hvilepausen var overstået, sørgede alle værterne igen for at få deres gæster ned i idrætshallen til en fælles sangtime. Kaffen blev serveret, og så kom der gang i underholdningen, som bl.a. omfattede gymnastikopvisning, sangnumre af små og store kor og et dramatisk indslag med en moderne gendigtning af »Kejserens nye Klæder«.

Da gæsterne forlod os efter aftensmaden, gav mange af dem udtryk for taknemlighed over dagen, men denne tak må gives videre til arrangementsudvalget og til eleverne, der foruden at måtte være værter og sørge for deres gæster på bedste måde også ind imellem måtte tage del i en række af dagens praktiske gøremål.

18. november: »Trivselsdag«: Som et resultat af en »trivselsundersøgelse« blandt eleverne først i november blev denne dag etableret, for at man kunne lære hinanden at kende på tværs af de etablerede undervisningshold. Dagen begyndte tidligt med fælles morgengymnastik, rengøring af hele skolen, fælles morgenspisning og praktisk arbejde ude og inde med æbleplukning, havearbejde, vinduespuds-



ning, oprydning, maling o.m.a. Efter »siesta« talte forfatteren Dan Turell om det »at være formidler af skriftlig og mundtlig dansk«, om det »at tænke« og bl.a. om det »at være på besøg i Jelling«. De grundlæggende emner: trivsel, ansvarlighed, hensyntagen osv. blev derefter drøftet i grupper, og dagen sluttede med indslag fra dramagruppen m.fl. ved en komsammen i spisesalen.

25. november: Pianist Mogens Dalsgaard glædede os igen med en dejlig koncert og sin meningssgivende foromtale af de værker, han spillede.

2. december: Forfatteren Troels Kløvedal talte om sin rejse med »Nordkaperen«. Samme aften tappede Danmarks frivillige Bloddonorkorps ca. 70 elever og medarbejdere for blod.

4.-5. december: Musik/dramadagene havde som overordnet tema: Mennesket i fremtiden, og der blev arbejdet med følgende delemer: Sang og musik, Musical, Dansedrama, Improvisation og rollespil, Maske og mime, Gøglerier og Dukketeater.

Undervisningen var lagt i hænderne på følgende instruktører: Knud Erik Sørensen, Mogens Johansen med Per og Jytte, Jytte Kjøbæk, Niels Andersen, Ole Jensen, Kurt Ravig og Frede Madsen, der på en dygtig og inspirerende måde forstod at aktivere eleverne med de forskellige opgaver.

Den sidste søndag aften »pynter vi skolen til jul« på den traditionelle »klippe/klistre/flette-aften«, og inden hjemrejsen arrangeres juleafslutning med besøg i Nørremarkskirken, julemiddag, underholdning og fest.

### *Det internationale Handicapår 1981*

Med den interesse, der altid har været vist for handicappedes problemer på Den jyske Idrætsskole, har det været naturligt, at alle - efter et oplæg og en opfordring fra Flemming Westh og Jørn Richter - er gået ind for et projekt: »Vejledagene på Den jyske Idrætsskole, 21.-23. april 1981«.

En arbejdsgruppe har udfærdiget et detaljeret oplæg, et 10 mand stort præsidium med Vejles borgmester, Karl Johan Mortensen, i spidsen er blevet nedsat, og skolen har allerede nu overalt i Vejle by mødt en meget stor velvilje for sit initiativ. Formålet med projektet



er at skaffe penge til Muskelsvindfonden i Århus, hvis formand, Evald Krog, også er medlem af præsidiet, og som mange af vore elever har mødt på skolen. Fonden ejer et behandlingscenter, og hjælpen koncentrerer sig om at skaffe midler til et forskningscenter i forbindelse med dette.

Mange mennesker - og ikke mindst vore nuværende elever - vil blive stærkt involveret i dette arbejde, men den kraftige opbakning, vi hidtil har fået, virker inspirerende til at yde en indsats, der forhåbentlig kan give et smukt resultat i forbindelse med det formål, der er det centrale i projektet.

Trods usikre tider i vort samfund, tider hvor vanskeligheder af mange arter, surhed og irritabilitet hører til dagligdagens oplevelser, tider hvor en hård kamp for dagen og vejen er en bitter nødvendighed for mange, så føler vi os alligevel privilegerede på Den jyske Idrætsskole. Vi vil gerne bruges til det, vi er bestemt for, og mange gør også brug af os. Det kan være en medvirkende årsag til, at vi midt i dagens arbejdsbyrde kan hente inspiration og ressourcer til at give os i kast med en så stor og omfattende opgave, som »Vejledagene på Den jyske Idrætsskole, 1981« efter al sandsynlighed vil blive.

*Bjarne Hauger*



# Den jyske Idrætsskoles repræsentantskab og FU

Som vedtaget i 1979 skulle årets repræsentantskabsmøde for første gang afholdes i marts måned. Det skete lørdag, den 29. marts med lrs. B. Fisch-Thomsen som dirigent og med et fremmøde på ca. 55 % af repræsentantskabets 59 medlemmer.

I sin beretning gav formanden, Hans Erik Jensen, udtryk for den aktivitet, der havde præget skolen i den forløbne periode, og heftede sig navnlig ved oprettelsen af et samarbejdsudvalg bestående af tre medarbejderrepræsentanter, økonomien, forretningsføreren og forstanderen, og ved økonomien, som i 1979 havde været rimelig god, men som fremover vil blive ramt af de ministerielle nedskæringer, alle skoler kommer ud for.

Formanden meddelte forsamlingen, at det var hans sidste formandsberetning, idet han ønskede at trække sig tilbage. Han følte, at han ikke havde den fornødne tid til at gå helt og fuldt ind for alle de omfattende og spændende opgaver, der altid skal løses på skolen.

Formandens og forstanderens beretninger og det af forretningsføreren fremlagte regnskab blev godkendt.

Som ny formand blev Vagn Mikkelsen, SIV, Vejle, som i en år-række har været medlem af FU, valgt. Aage Feldt, DIF, blev genvalgt til næstformand, og til FU blev Inger Engberg, KFUM & K, og Carl Larsen, DIF, genvalgt og Hans Erik Jensen, DBU, nyvalgt.

Aage Feldt, Olav Gamdrup og Henning Rasmussen blev genvalgt til skoleudvalget.

Inden repræsentantskabsmødet sluttede, rettede Aage Feldt en tak til den afgåede formand for det store, værdifulde arbejde, han havde udført for skolen i sin mangeårige virksomhed som formand for denne.

FU har i årets løb afholdt 6 møder, som fortrinsvis har været præget af økonomiske debatter, men der har også været tid til at planlægge og afvikle en række løbende sager og høre om de daglige aktiviteter og arrangementer på skolen. Skoleudvalget har været samlet til ét møde i juni, hvor forstanderen redegjorde for undervisningens overordnede planlægning og indholdet af såvel almene som idrætslige fagområder.

# Fysisk udfoldelse og livskvalitet

## *Temaindledning*

Vi lever i en tid, hvor gamle værdisystemer og kulturel arv, der konstituerer de samfundsmæssige institutioner, er i opbrud. Få folk tror mere på endegyldige sandheder om mennesket og samfundet, men erkender i stedet, at mennesket nødvendigvis må eksistere i en grundmenneskelig uvished. Kulturfællesskabet er sprængt.

De menneskelige handlinger, som kommer til udtryk i fysiske udfoldelser, er begyndt at antage nye skikkelser. I denne mellemperiode, hvor enhver værdi har gyldighed, tilbyder mange deres hjælp; nogle for at erstatte det sprængte værdisystem med et andet - det sande? - andre vil blot bistå til en fornyet erkendelse omkring menneskets fysiske handlemuligheder. Menneskelige udfoldelser rummer vel en eller anden kvalitet - en værdi for sig selv eller en værdi i et fysisk fællesskab med respekt for andres eksistens.

Er dette livskvalitet?

På hvilken måde er fysiske udfoldelser i stand til at formidle værdier?

De efterfølgende bidrag skulle sætte læseren i stand til en debat-skabende dialog, dvs. en situation, hvor han/hun er på vej.

*Redaktionsudvalget*

*Følgende har bidraget med tema-artikler:*

*Søren Riiskjær, undervisningsass. ved Århus Universitet.*

*Torben Bundgård, uddannelseskonsulent i DIF.*

*Thomas Hauger, sundhedspædagog i Ribe Amt.*

*Chresten Dengsøe, elev på DJI 1979/80.*

*Flemming Westh, højskolelærer på DJI.*

*Mogens Rieks, højskolelærer på DJI.*

*Torben Holmgaard, højskolelærer på DJI.*

# Den nye breddeidræt

## I.

At »top skaber bredde, og bredde skaber top« er et særdeles udbredt dogme i den idrætspolitiske debat herhjemme. Tesen benyttes ofte som en legitimering for tilstedeværelsen af en international konkurrencedygtig eliteidræt. I stedet for at forsvare elitens egenverdi hævder man, at internationale resultater fra eliten er ensbetydende med en øget tilgang til den almindelige idrætsudøvelse og kan derved imødekomme det formulerede idrætspolitiske mål: Idræt for alle. Resultatet er blevet en opfattelse af sporten som en harmonisk enhed, hvor alle niveauer hører naturligt sammen både organisatorisk og ideologisk (1).

Tesen skal ikke her gøres til genstand for en egentlig afprøvning, men blot tjene som springbræt for en undersøgelse af breddeidrættens omfang og karakter. Ved et sådant projekt kan man dog ikke undgå at berøre visse aspekter af tesen, og lad det derfor være sagt med det samme: For mig har tesen kun en yderst begrænset sandhedsværdi - om nogen overhovedet. At der foregår et sammenspil mellem bredde og elite, kan ingen bestride, men at der ligefrem skulle være tale om en årsagssammenhæng mellem elitens resultater og breddeidrættens omfang og udbredelse er yderst tvivlsomt.

En væsentlig årsag til tesens opståen er en yderst snæver opfattelse af breddeidræt. For skal tesen have nogen sandhedsværdi, kan der kun være tale om at opfatte bredden som den del, hvorfra eliten rekrutteres, og det vil sige de 10-20 årige alt efter de forskellige idrætsgrenes særlige vilkår. Er man først over de 20 år, er man værdiløs som kandidat til eliteidræt.

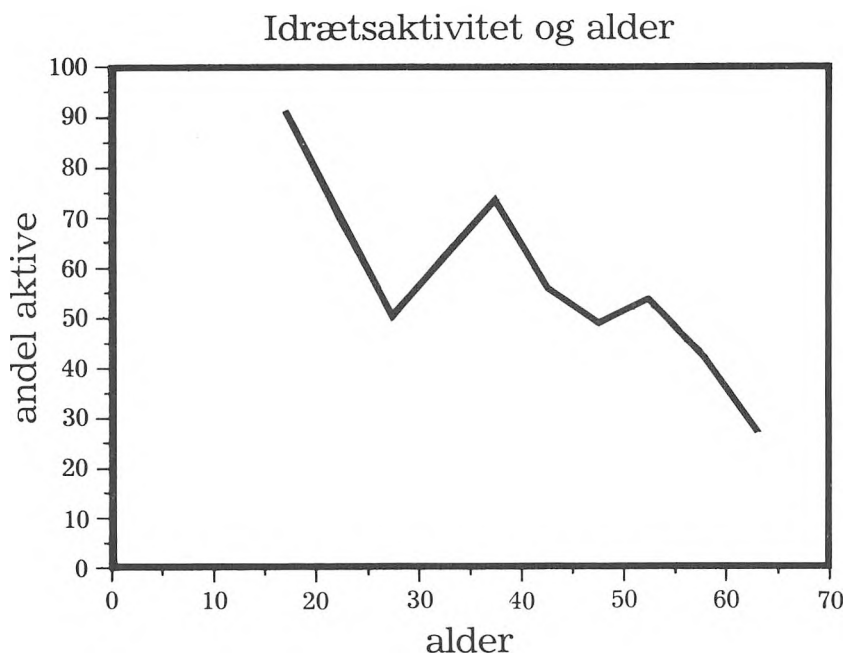
På den anden side må det også være klart, at i det omfang, elitens resultater overhovedet har nogen effekt på tilgangen til aktiv idrætsudøvelse ved evt. at skabe en motivation for efterlignelse, kan der kun være tale om en påvirkning af børn og unge. Og man kan så stille det spørgsmål, om ikke disse aldersgrupper i forvejen er i besiddelse af en så stærk motivation til fysisk udfoldelse, at der

højest kan være tale om at flytte nogle udøvere fra én idrætsgren til en anden.

## II.

Et faktum er det under alle omstændigheder, at idrætsforeningerne altid har haft svært ved at fastholde idrætsinteressen, så snart de unge når en vis alder (omkring de 15 år). Der sætter her et frafald ind af meget store dimensioner sammenfaldende med en overskridelse af den alder, hvor man tilhører den potentielle elite, dvs. den bredde, hvorfra eliten kan rekrutteres. En så snæver opfattelse af bredden er imidlertid ikke acceptabel. Det ville i stedet være at foretrække, om man benævnte denne gruppe idrætsudøvere for *talentmassen* uden dermed at påstå, at alle børn og unge sigter mod eliten.

Med stor velvilje over for tesen kan det måske siges at have haft en vis mening at identificere talentmassen med bredden i det omfang, det store frafald har betydet en yderst ringe idrætsaktivitet blandt de voksne aldersgrupper. Men flere ting tyder på, at der nu er



indtrådt en markant ændring i dette frafaldsmønster. En ændring, hvor især de midaldrende er begyndt at vise en voksende idrætsaktivitet, der gør det nødvendigt at tale om *en ny bredde*. Til belæg herfor skal anføres nogle få resultater fra en nylig foretaget sports-sociologisk undersøgelse foretaget blandt et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning (14-65 årige) i Ringsted kommune (2).

Det viser sig, at ikke mindre end 60% af populationen dyrker en eller anden form for idrætslig aktivitet, og at næsten alle (94%) på et eller andet tidspunkt i livet har været idrætsligt aktiv. Det er store andele og kunne tyde på, at det almene motivationsgrundlag for at være fysisk aktiv i stor udstrækning er til stede. I parentes kan det bemærkes, at den største aktivitet er uorganiseret. Mere end halvdelen af befolkningen (54%) dyrker en idrætslig aktivitet uden for en forening, dvs. sammen med venner, familie og/eller alene. Men også en betragtelig del - ikke mindre end 41% - er involveret i en idrætsforening.

På figuren kan det ses, hvorledes idrætsaktiviteten fordeler sig blandt de forskellige aldersgrupper. Det føromtalte frafald i ungdomsårene viser sig her meget tydeligt. Mens ca. 90% af de 15-19 årige er aktive, er andelen blandt de 25-29 årige faldet til omkring de 50%. Dette forhold har et stykke tid været erkendt som et problem i den idrætspolitiske debat, da også andre undersøgelser har vist den samme tendens (3).

Men hvor tidligere undersøgelser og antagelser har vist et vedvarende fald i idrætsaktiviteten med stigende alder, viser Ringstedundersøgelsen, at denne tendens for alvor er brudt. Som det ses af kurven, er der tale om en ny tilgang til aktiv idrætsudøvelse blandt de 30-39 årige, der har en større andel af aktive end de 20-29 årige, og også de 50-54 årige udviser en bemærkelsesværdig høj aktivitet.

Denne markante ændring i de aktives aldersprofil, der hermed for alvor er slået igennem, er dog en udvikling, der allerede blev antydnet ved Socialforskningsinstituttets fritidsundersøgelse fra 1975. Ved en sammenligning mellem denne undersøgelse og en tilsvarende foretaget i 1964 viser det sig, at den registrerede tilgang til aktiv idrætsudøvelse først og fremmest havde fundet sted blandt de ældre aldersgrupper. Men stadig havde man en jævnt faldende alderskurve (4).

Det er dog for tidligt at sætte sig tilbage og klappe i hænderne og



tro, at vi nu er i fuld gang med at indfri det idrætspolitiske mål: Livslang idræt for alle. Stadig er 40% totalt inaktive, og det er karakteristisk, at der stadig er store sociale skævheder i sammensætningen af de aktive. Det er stadig sådan, at funktionærer har større aktivitet end arbejdere, og stadig er de højest uddannede mere aktive end de lavest uddannede. Der er derfor helt klart andre barrierer at overvinde end alderen i aktiviseringen af den danske befolkning.

Men den nye bredde bestående af 30-60 årige udgør nu en betydelig faktor i det danske idrætssystem og vil kunne indtage en helt anden placering end talentmassen i forhold til eliten og den form for idrætsudøvelse, der kommer til udtryk herigennem.

### III.

Tilstedeværelsen og udviklingen af den nye bredde vil givetvis på længere sigt føre til helt nye krav og udfordringer til det idrætspolitiske system. Den nye bredde er karakteriseret ved en anden form for idrætsudøvelse, der på flere områder kan tænkes at bryde med den traditionelle idrætsopfattelse, og som derfor vil stille idrætssystemet over for helt nye opgaver. Det er derfor nødvendigt nu at inddrage disse aspekter i den idrætspolitiske debat.

Det er nærliggende at tro, at motiverne bag den nye breddes



idrætsudøvelse i vid udstrækning er markant forskellig fra elitens og talentmassens. Nærmest pr. definition kan den nye bredde ikke have ambitioner i retning af idrætslige præstationer på topplan. Præstationerne og konkurrencen skal her relateres til individet selv og de nærmeste omgivelser. Udøvelsen indgår derfor også i en helt anden social sammenhæng, hvor samværet og den kropslige kreativitet kan få en anden betydning for den enkelte. Den aktive udfoldelse finder dermed sted på et helt andet sæt af forudsætninger og præmisser, der vil berøre en række centrale faktorer i den fremherskende idrætsmodel.

Da idrætsudøvelsen ikke har samme målrettethed, er det derfor også karakteristisk, at aktivitetsniveauet er et helt andet. Ikke alene vil det ofte være mindre, men vil givetvis være præget af en mere eller mindre uregelmæssighed. Når det afgørende ikke er et langsigtet mål, der kræver regelmæssig og systematisk træning, vil udøvelsen i højere grad blive styret af muligheder og lyst og derfor snarere præget af spontaneitet end systematik.

Endelig er det karakteristisk, at den nye bredde har inddraget en række aktiviteter, der traditionelt set ligger i periferien af en traditionel idrætsopfattelse, og at både disse og de traditionelle aktiviteter ikke er afhængig af den historiske standardisering og institutionalisering. Motionsløb - eller jogging, som det hedder på nudansk - er et typisk eksempel herpå. Det er ikke her nødvendigt med nøjagtige banemål til globale sammenligninger og store internationale organisationer til varetagelse af bogholderiet. Men også de mere traditionelle idrætsgrene udfolder sig mere eller mindre uafhængigt af facilitetsstandardisering og bogføring af resultater.

Udvidelsen af aktivitetsområdet omfatter en række aktiviteter, man ikke normalt vil betegne som idræt. Men disse aktiviteter er ikke desto mindre delvis integreret i den fysiske kultur, og ud fra mange aspekter indgår de på lige fod for den enkelte med de »gammeltdags« idrætsgrene. Jeg tænker her på aktiviteter som yoga, tai chi, grænseformer mellem gymnastik og dans etc. Men også kendte aktiviteter som sportsfiskeri, jagt og vandreture indtager en placering, der på flere måder må ligestille dem med de traditionelle idrætsgrene, og som under alle omstændigheder gør, at de må indtages i de idrætspolitiske og planlægningsmæssige overvejelser for den fremtidige udvikling af den fysiske kultur.

Alt i alt kan det derfor blive aktuelt at ændre vores traditionelle idrætsopfattelse og indføre et nyt og bredere idrætsbegreb. Uden at skulle forsøge en egentlig definition eller indholdsfastlæggelse af idræt (5), kan det vist roligt fastslås, at »man« normalt forbinder idræt med elitens idrætsmodel. Det her anførte skulle imidlertid antyde, at det kunne blive nødvendigt at ændre og udvide denne opfattelse. På samme måde, som man i de senere år har måttet udvide det traditionelle kulturbegreb fra at omfatte nogle få og nøje afgrænsede aktiviteter (billedkunst, litteratur, teater, ballet etc.) til at inddrage en lang række andre aspekter i vor dagligdag og relatere disse til det omgivende samfund - på tilsvarende vis kan det blive nødvendigt at udvide idrætsbegrebet. Det er selvfølgelig ikke en nyhed, at idræt kan dyrkes på andre betingelser end elitens. Men med det omfang, breddeidrætten har fået med den nye bredde, er der blevet tale om en ny og måske magtfuld faktor i idrætssystemet. Og med det sæt af motiver, mål og præmisser, som den nye breddeidræt udfoldes på, må og vil der efterhånden ske et brud med den umiddelbare association til den idræt, vi ser på TV og læser om i aviserne.

#### IV.

Men hvilken placering vil den nye bredde nu komme til at indtage i forhold til den øvrige idrætsudøvelse og samfundet i almindelighed? Hvilke funktioner vil denne idrætsudøvelse udfylde og hvilken betydning får den for individet? Der kan endnu kun gives teoretiske svar herpå og endda kun antydninger. For mens der i de senere år er blevet foretaget en del forskning og analysearbejde omkring idrættens placering og funktioner i samfundet - specielt i Vesttyskland og USA - er en meget stor del af denne forskning i realiteten fokuseret på eliten og dens betydning. Kun få har formået at foretage rimelige analytiske sondringer imellem de forskellige niveauer i idrætten og dermed foretage specifikke analyser af den egentlige breddeidræt og dennes samfundsmæssige funktioner.

De nye teorier om idrættens funktioner i samfundet kan efterhånden inddeles i tre kategorier, hver repræsenterende forskellige hypoteser om idrættens placering i forhold til samfundets udvikling (6). For det første *reflektionstesen*, der betragter idrætten som et spejl af den eksisterende samfundsstruktur. Idrætten er et bipro-



dukt af de bevarende systemstrukturer i samfundet og reflekterer blot de materielle strukturer og ideologiske dimensioner. Den anden hovedtendens repræsenteres gennem *reproduktionstesen*, hvor idrætten betragtes som andet og mere end et simpelt spejlbillede. Idrætten indtager i disse teorier en aktiv rolle ved opretholdelsen af det eksisterende system ved aktivt at underbygge og retfærdiggøre systemets materielle struktur og den herskende ideologis validitet. Den tredje tese - *transformationstesen* - hævder derimod, at idrætten kan medvirke i skabelsen af nye systemarrangementer, f.eks. ved at være forbundet med modsigelsesfyldte erfaringer og oplevelser for de underordnede lag i samfundet.

Disse teoretiske hovedstrømninger afspejles selvfølgelig også i det endnu beskedne analysearbejde, der er foretaget omkring breddeidrættens funktioner og placering i samfundet. Som eksempel kan anføres to analyser af de to vesttyske sportssociologer Sven Guldenpfennig og Gert Hortleder (7).

Guldenpfennig forsøger som fortaler for transformationstesen at etablere en egentlig breddesportteori på baggrund af diskussionen om begrebet livskvalitet. For Guldenpfennig er livskvalitet en kvalitativ målestok på samfundsmedlemmernes chancer i alle samfundsmæssige livsområder for at kunne opnå herredømme over den materielle, institutionelle og bevidsthedsmæssige udvikling. Livskvalitet er derfor afhængig af produktionsforholdenes udviklingstrin som felt for en bevidst, målrettet og planlagt politisk udviklingsproces. Breddesporten kan gennem sin frivillige (ikke tvangsbestemte), selvrealiserende, kreative og uproduktive karakter forbinde sig til de »højere« områder for livskvalitet (kultur, fritid etc.), men dog ikke umiddelbart til de basale områder (arbejde, uddannelse, omverden etc.). Men specielt for arbejderbevægelsen kan breddesporten medvirke til en reintegration af det opsplittede hverdagsliv, til genskabelse af en meningsfuld helhed i tilværelsen og dermed til en genforening af økonomiske og humanistiske mål for den samfundsmæssige udvikling. Breddesporten er selvfølgelig kun en lille brik i dette spil og vil kun kunne yde et beskedent bidrag.

Hortleder hævder derimod, at der grundlæggende set ikke består nogle væsensforskelle mellem breddeidræt og show sport. Show sportens historiske og teknologisk-økonomiske forudsætninger er de samme, der også har gjort breddeidræt mulig, og der eksisterer en

nøje sammenhæng mellem tendensen til mere aktiv fritidsidræt og den stadig stærkere brug af showidræt som medieunderholdning. Indholdsmæssigt består der en strukturel empirisk affinitet mellem både showsportens og breddeidrættens aktionsområder: Forøgelse af den individuelle præstationsevne. Begge områder er underlagt de almindelige markeds kræfter, dvs. en uniformering og en forbrugsorientering. Breddeidrættens særegne betydning for samfundets udvikling ligger i mulighederne for en instrumentaliserings. På overfladen kan idrætten medvirke til løsning af social-økonomiske og social-psykologiske problemer for individerne, men i realiteten er der blot tale om en social tilpasning og en afledning fra dybere liggende samfundsmæssige problemer.

Det her givne koncentrat af de to sportssociologers arbejde kan selvfølgelig ikke yde dem nogen retfærdighed, men det kan om ikke andet tjene som en illustration af vanskelighederne ved en bestemmelse af breddeidrættens placering og funktioner. En sådan bestemmelse er og kan ikke være entydig, og idrætspolitik og -planlægning vil derfor også blive en proces, der må kræve omfattende overvejelser, og som der givetvis ikke vil kunne opnås fuld enighed om. Idrætten vil blive et samfundsmæssigt konfliktfyldt område.

Søren Riiskjær

NOTER:

- 1) Se nærmere herom i »Idræt - enhed eller mangfoldighed«, Forlaget Bavnebanke, Gerlev Idrætshøjskole 1978.
- 2) Undersøgelsens hovedresultater vil først blive offentliggjort omkring årsskiftet. I øvrigt er den en del af Projekt Idræt i Lokalsamfundet og foretages af Ejgil Jespersen og Søren Riiskjær.
- 3) For en oversigt over frafaldsproblemet se f.eks. Søren Riiskjær: Sport som forbrugskult, in tidsskriftet Centring nr. 1, 1980 1. årgang.
- 4) Se P.-H. Kühl m.fl.: Fritidsvaner i Danmark, SFI's publikationer nr. 25, 1966 og P.-H. Kühl m.fl.: Fritid 1975, SFI's meddelelser nr. 14, 1976.
- 5) Et spændende forsøg er gjort i Jørn Møller: Idrættens æstetiske dimension, i tidsskriftet Centring nr. 2, 1980 1. årgang.
- 6) Sondringen skyldes en forelæsning af dr. Alan G. Ingham, University of Washington, afholdt på kurset »Humanistisk idræt« Gerlev Idrætshøjskole, sommeren 1980.
- 7) Sven Güldenpfennig: Beziehung zwischen Breitensport und Lebensqualität - eine Problemskizze, in S. Güldenpfennig: Texte zur Sporttheorie und Sportpolitik, Pahl-Rugenstein Verlag 1980, og Gert Hjortleder: Sport in der nachindustriellen Gesellschaft, Suhrkamp Verlag 1978.
- 8) Se nærmere herom i Ejgil Jespersen & Søren Riiskjær: Idrætsfaciliteter i Ringsted, Forlaget Bavnebanke 1980.

# Sundhedspædagogik, fysisk udfoldelse og livskvalitet

Sundhedspædagogikkens hovedhensigt er med udgangspunkt i den socialmedicinske viden at yde en pædagogisk indsats:

1. over for den enkelte samfundsborger, grupper af borgere, interesseorganisationer, faglige sammenslutninger o.s.v. for at lære hende/ham at forstå betydningen af egen adfærd og egen sundhedstilstand og at handle efter denne forståelse og
2. for at lære beslutningstagere, som f.eks. politikere, administratører, teknikere o.s.v., i deres dispositioner at tænke på de sundhedsmæssige virkninger af deres handlinger (1.)

Vi ved, at sundhedstilstanden i dette århundrede har undergået en mærkbar forandring, der betyder, at de gamle såkaldte »fattig-sygdomme« bogstavelig talt er udryddet i vort samfund, men at vi til gengæld har fået nye sygdomme. Disse nye sygdomme kan deles i 4 grupper, nemlig:

1. hjerte-karsygdomme
2. kræftsygdomme
3. nervøse lidelser og
4. ulykker, herunder arbejdsulykker og trafikulykker.

## *Sundhedspædagogik og fysisk udfoldelse*

Vi ved også udmærket, at betydelig fysisk aktivitet i væsentlig grad synes at kunne modvirke hjerte-karsygdomme (2.).

Vi ved også godt, at det lille barn udfolder stor fysisk aktivitet. Vi ved også godt, at barnet i skolen og specielt i de mindre klasser er interesseret i at udfolde fysisk aktivitet.

Vi ved også en lille smule om, at udviklingen af muskulatur- og hjerte-kar-systemet i barne- og ungdomsårene forudsætter ca. 1/2 times idræt daglig. På trods heraf har man nedsat antallet af idrætstimer. Hvor man i 1937 brugte 33 ugetimer på idræt, bruger man i de nyeste timeplaner omkring 20 timer. Denne mærkværdige udvikling sker samtidig med, at man forskningsmæssigt har erkendt betydningen af den fysiske udvikling i ungdomsårene og samtidig med, at





den fysiske aktivitet generelt nedsættes på grund af den tekniske udvikling. Hvem tør egentlig tage ansvaret for denne udvikling? Hvem er de virkelige ansvarlige for, at antallet af idrætstimer er nedsat så drastisk i folkeskolen i dag?

Noget kunne altså tyde på, at antallet af idrætstimer og mulighederne for fysisk udfoldelse hænger betydelig sammen med forebyggelsen af hjerte-karsygdomme. Hjerteforeningen har da også gjort en stor og massiv indsats for at overbevise befolkningen om, at det gælder om at: »løbe for livet«.

Idrætslærere, idrætsledere og andre, der ved disse ting, vil sikkert på nuværende tidspunkt i artiklen sætte sig tilbage i stolen og sige: »Det var da rart, at der er én til, der mener det samme som os«!

Vi er altså en del mennesker, der har fælles interesser omkring netop disse spørgsmål. Problemet kan imidlertid kastes tilbage i hovedet på dem, der er ansvarlige for de indholdsmæssige muligheder i de tilbud, der er for fysisk udfoldelse. Interessen for fysisk udfoldelse falder nemlig hos de unge mellem 14 og 19 år (3.).

Problemet er her, som så ofte andre steder for sundhedspædagogikken, at overveje, hvorfor det i så ringe grad lykkes for skolen at »lære for livet«. Altså hvorfor kan det ikke lade sig gøre at udvikle eller bevare den glæde ved fysisk aktivitet, som man har i de tidlige år, en glæde som kan udvikles og vare hele livet igennem?

Nogle påstår - og jeg melder mig gerne i deres rækker - at (2.) årsagen kan være den udbredte anvendelse af konkurrencebetonet idræt, som den kommer til udtryk i folkeskolens idrætsundervisning, i ungdomsskolerne, i efterskolerne, på folkehøjskolerne, på idræts højskolerne og på Danmarks Højskole for Legemsøvelser. Den konkurrencebetonede idræt føres videre i de organiserede tilbud, der kendes fra de mange forskellige idrætsforeninger.

Hvis det for den enkelte er motiverende at deltage, fordi man har udsigt til at vinde, fordi holdet har udsigt til at vinde, så kan det vel egentlig næppe være særlig motiverende for dem, der taber. Meget tyder på, at det er taberne i skoleidrætten, som er sundhedsvæsenets kommende patienter (2. og 4.).

### *Hvad er livskvalitet?*

Hele spørgsmålet om livskvaliteten kommer ind her. Der findes mig bekendt ingen autoriserede definitioner af begrebet livskvaliti-

tet. Alligevel slynger vi om os med begrebet i alle mulige debatter og ved højtidelige lejligheder. En del politikere har oven i købet gjort det til et specielt kendetegn for dem, at de kæmper for øget livskvalitet. Det er dog nok ikke tilfældigt, at begrebet kommer frem i debatten netop i denne tid. Lokalt, nationalt og internationalt bliver det mere og mere klart for flere og flere, at det menneskelige livs kvalitet ikke blot kan måles i stejle produktionskurver, vækstforbrug eller vækst i socialforsorgen. Ordet må ses som modsætning til begrebet kvantitet. Vi ved faktisk nu, at den ensidige dyrkelse af størrelse og mængde kan være kvalitetsødelæggende. Livskvalitet må derfor være kolossalt forskellig. Begrebet spænder over fysiske, naturmæssige, psykologiske, sociale, æstetiske og adskillige flere sider af tilværelsen. Det vedrører både det enkelte individs liv og hele samfundets liv. Foruden at være mangesidet er livskvalitetsbegrebet udtryk for et sammenhængende samspil mellem fysisk og socialt miljø f.eks., eller et samspil mellem endnu flere faktorer på samme tid. Spørgsmålet er altså: »Hvordan måler vi livskvalitet? Kan den i det hele taget måles?« (5.).

Det væsentlige i livskvalitetsdebatten kan vel ikke være at afgrænse og definere, hvad der forstås ved livskvalitet. Det væsentlige i livskvalitetsdebatten må netop være at diskutere, hvad vi forstår ved begrebet. En sådan diskussion vil være frugtbar, fordi den vil være nødsaget til at tage sit udgangspunkt i den enkeltes forestillinger, normer, altså i vores fordomme.

Den vil være nødsaget til at handle om vore holdninger. Den må dog ikke begrænse sig til et filosofisk plan. Den må også tage fat om de ting, der er væsentlige på det materialistiske plan, altså her og nu under de nuværende forudsætninger i samfundet.

Under diskussionerne må der opstå forslag til handlinger og ændringer af de ting i miljøet, der er ødelæggende for et fremme af livskvaliteten.

Grupper af enkelt-individer, organisationer o.s.v. må tage debatten alvorligt og overveje dens konsekvenser.

### *Fysisk udfoldelse og livskvalitet*

Livskvaliteten set i sammenhæng med spørgsmålet om fysisk udfoldelse er væsentlig at debattere. Er der overhovedet andre i dette samfund, end det lille barn, der leger, der kan siges at have en eller

anden form for livskvalitet ved den fysiske udfoldelse, vedkommende udfolder eller ikke-udfolder? Noget tyder på, at store befolkningsgrupper er ved at opgive den »ideale fordring« i konkurrenceidrættens tilbud. Der er sket og sker stadig en enorm stigning i antallet af folk, der dyrker en eller anden form for fysisk aktivitet. Men mens alle idrætsaktive i 1965 var medlem af en idrætsforening, gælder det i 1975 kun for lidt over halvdelen. I samme periode er den andel af befolkningen, der regelmæssigt dyrker idræt, samtidig fordoblet. Forøgelsen i antallet af idrætsaktive er først og fremmest sket blandt folk over 25 år og især blandt kvinder (6.).

At motionsidrætten imidlertid i netop dette øjeblik står over for en korsvej er oplagt.

Der er ikke meget, der tyder på, at de mange tilbud om at løbe 8, 9, 14, 42 eller 100 km eller de mange tilbud om at cykle den og den sø rundt tjener naturlig fysisk udfoldelse særlig hensigtsmæssigt.

Livskvalitetsbegrebet må nok siges at få et ordentligt spark i underlivet, når man nogen gange oplever motionister »piskende« sig frem for nu også at løbe bedre end Hansen henne fra pakkeriet i samme firma.

Eller forsøge at komme i mål i den tid, der giver adgang til den eftertragtede nål. (Som f.eks. ved Eremitage-løbet).

I en artikel i Ugeskrift for Læger (7.) diskuterer Paul-Erik Paulev spørgsmålet: »Er idræt og motion kun gavnligt?« Hans konklusion er et nej. Det er ikke nødvendigvis kun sundt at dyrke idræt. Dog skal det siges, at han i forlængelse af den konklusion siger, at afslappet muskelaktivitet i en form, som det enkelte menneske synes om og uden overanstrengelse kan leve med resten af livet, fremover må vurderes yderligere med henblik på virkningen af bevarelse af sundheden og forebyggelsen af sygdomme. I så fald må man bort fra den oftest praktiserede selvpineriske træning, der nedbryder kroppens ressourcer. Afslappet varighedstræning kan udføres så lystbetonet, at en betydelig træningsmængde kan tåles. Dette giver naturligvis mulighed for gode resultater for såvel motionist som elite. Desuden kan man derved nyde sine hobbies (og øvrige hverdage) hele livet.

Hvilke muligheder giver miljøet så mennesket for at gå ind i en lystbetonet fysisk udfoldelse?

Ja, en del kommuner har lavet såkaldte »kondistier«. Her kan der

nok med held foregå lystbetonet, afslappet varighedstræning. I en del kommuner findes der store offentlige anlæg med et stisystem, hvor man også kunne forestille sig en lystbetonet varighedstræning. Men hvad med alle de mennesker, der ikke er interesseret i varighedstræning i form af f.eks. løb? Hvor skal de gå hen? Hvor kan de gå hen?

Mange kommuner er i dag stolte af deres idrætsanlæg. Men man kan med rette spørge hvis interesser, disse idrætsanlæg tilgodeser. Hvorfor er de næsten altid indrettet, så de på millimeter kan tilgodes internationale konkurrencekrav? En lang række mennesker elsker at lege ved stranden, bade, pjaske, svømme og i øvrigt nyde den form for afslappet fysisk udfoldelse, som en sådan strandtur giver mulighed for. Dette er næsten en umulighed i vores smukke og flotte svømmehaller.

Fuldmægtig Claus Bøje fra Kulturministeriet har på en spændende og problematiserende måde startet hele denne debat om de fysiske miljøers muligheder for at tilgodes lystbetonet fysisk udfoldelse (8.). Man kunne forestille sig vores svømmebassiner indrettet på alverdens andre faconer med små øer i bassinerne til at hvile sig på, med glidebaner og gynger. I stedet for at bassinet skal have samme dybde over det hele, så foreslår Claus Bøje, at vanddybden f.eks. kunne være stigende ligesom ved stranden. Det ville give en mulighed for mange af de ældre, der ikke er trygge ved at skulle kravle ned ad en stejl, glat trappe i bassinet. Det ville også give en mulighed for mange små børn, så forældrene trygt kan lade dem gå til det kommunale svømmepalads.

Samme problem kunne overvejes i forhold til vores idrætshaller, vores store idrætsanlæg o.s.v.

Problemet i fremtiden bliver altså at gå alvorligt ind i den debat, der ønsker at kæde sundhedspædagogik, fysisk udfoldelse og livskvalitet sammen. Der må sættes spørgsmålstegn ved de miljøer, der giver mulighed for fysisk udfoldelse. Det være sig i skolernes legepladser, det være sig i offentlige kreative områder, det være sig på daginstitutionernes legepladser o.s.v.

Idrætsbevægelsen må også lære af, at sundhedspædagogikken sætter et spørgsmålstegn ved den gamle sundhedslære. Det spørgsmålstegn betyder, at den gamle belæringspædagogik forkastes. Pædagogik, der visse opererer med folks holdninger og be-

vidstgørelser af disse holdninger, kan ikke blot løfte pegefingre og dosere viden ned over hovedet på befolkningen. Den nye pædagogik, der må tages i anvendelse, må tage udgangspunkt i folks egne erfaringer, må bygge på folks egne ressourcer. Der må arbejdes efter en frigørende pædagogisk metode, hvor deltagere og lærere er ligeværdige i forsøget på at skabe klarhed over handlingsmuligheder i forhold til miljøets hæmninger.

*Thomas Hauger*  
Sundhedspædagog  
ansat ved Ribe amtsråd

#### LITTERATURHENVISNINGER:

1. Prioritering i sundhedsvæsenet, betænkning fra sundhedsprioriteringsudvalget, betænkning nr. 809, København, 1977.
2. Et bedre liv, grundbog, udgivet af Danmarks Radio for Undervisningsministeriet, 1979, side 98.
3. Projekt idræt i lokalsamfundet. Fra projektet »Idræt i Ringsted« omtalt i bladet Danske Kommuner nr. 20, 1.10. 1980, side 17.
4. Sundhedstilstanden i skolealderen, årsberetning 1977-78 fra skolesundhedstjenesten i Ringkjøbing amt, udgivet i august 1979.
5. Debatoplæg vedrørende 26 ugers program fra 2. november 1980 med temaet livskvalitet og fællesskab fra Forskningshøjskolen, Haderslev.
6. Bladet »Danske Kommuner« nr. 20, 1.10.1980, side 10-13. Konsulent Judith Laursen og stud.scient. adm. Finn Brandgård fra planlægningskontoret i Kommunernes Landsforening.
7. Paul-Erik Paulev, Ugeskrift for Læger, 1980, side 1944-1945.
8. RAGU aktiv 6. juni 1980.

# Idræt for alle!

Idrætten er uden sammenligning den største folkelige bevægelse herhjemme. Det er de enkelte foreninger og klubber rundt omkring i landet, der tilsammen bliver til denne bevægelse.

Under Dansk Idræts-Forbund er der organiseret godt 8.200 foreninger via 51 specialforbund med respektive distriktsforbund eller lokalunioner.

Disse tusindvis af klubber repræsenterer godt 1.5 mill. registrerede medlemmer.

Hvilke aktiviteter og forhold er det, disse klubber, med relation til specialforbunds- og distriktsforbundsaktiviteter, tilbyder med så stor succes?

Det er et spørgsmål, der naturligvis rummer mange forskellige svar og muligheder for fortolkninger, men de efterfølgende betragtninger er nogle få konkrete udgangspunkter for mulige svar.

## *Samlingssted - samlingsstedet*

En idrætsforening har ofte karakter af samlingssted - hyppigt tillige funktion som samlingsstedet - hvor alle medlemmer og pårørende mødes mere eller mindre regelmæssigt, uanset om engagementet i idrætsforeningen skyldes et medlemsskab som aktiv idrætsudøver, leder, træner/instruktør eller et tilknytningsforhold som forældre, kone/mand, kammerat m.m. Tilknytningsforholdet er ofte et resultat af flere af de nævnte faktorer.

Idrætsforeninger har alle deres særpræg og har således noget, der kunne kaldes for identitet. Denne identitet udtrykkes tit som begrebet *klubliv*, men klubliv der bygger på den fælles interesse for idrætten og ofte specielt for en idrætsgren eller disciplin.

## *Behovstilfredsstillelse*

Medlemskab af en idrætsforening virker tiltrækkende på mange mennesker, fordi et medlemskab kan give tryghed, samvær, fællesskab og trivsel i sammenhæng med de idrætslige aktiviteter og udvikling heri.

Det at dyrke »sin idræt« eller idrætter under organiserede former medfører for de mange, at fritidsinteressen *idræt* opleves særdeles positivt. Hvad enten idrætsaktiviteten er en holdidræt eller en individuel idrætsgren - eller begge dele - vil træningen og deltagelse i forskellige former for stævner, turneringer og konkurrencer give rig mulighed for i fællesskab med andre idrætsudøvere, sine eventuelle trænere og ledere, at udvikle samvær og trivsel i forskellige grupperinger gennem udvikling af de idrætslige aktiviteter.

### *Leg - konkurrence*

Det er dejligt med idræt. Det er derfor, vi engang begyndte at dyrke idræt, og det er derfor, mange fortsætter. I idræt indgår bl.a. spænding, variation, rekreation, oplevelser (emotionelt og intellektuelt), kreativitet og dermed glæde og *leg*.

Idræt uden leg er dårlig idræt! Det gælder på alle niveauer både for nybegynderen og for den etablerede verdensmester. I relation til de voksnes verden er idrætten endvidere en af de få muligheder, der gives for de voksne at lege.

Konkurrencemotivet eller præstationsmotivet har en værdi, der ikke bør underkendes inden for idrætten. Det at få mulighed for at prøve sig selv ved hele tiden at forsøge at komme lidt længere ud af en tangent, end man er i stand til på et givent tidspunkt, virker tilfredsstillende på de fleste mennesker.

Dette forsøg på grænseoverskridelse er måske tillige en livsnødvendig bestanddel af det at leve.

Konkurrencemomentet skal betragtes mere nuanceret end det at vinde over andre og dermed skabe de såkaldte tabere.

Idræt giver eksempelvis mulighed for at konkurrere mod/med sig selv. Det, at en helflugter i fodbold lykkes i en kampsituation, giver stor tilfredshed og glæde hos spilleren/udføreren, ikke p.g.a. målet, men snarere ved den fysiske og psykiske oplevelse af, at selve handlingsforløbet eller koordinationen lykkedes. Det skud kan huskes meget længere, end det mål eller det resultat, kampen gav.

Glæden ved at deltage og konkurrere ødelægges desværre ofte af andres bedre viden om, hvad der er godt for én.

Det, at idræt er så populær, bygger bl.a. på lighedstanken bag reglernes udformning, d.v.s. præstationer, kan kun sammenlignes, hvis udgangspunkterne er rimelige ens. Overholdelse af disse regler





og andre normer samt glæden ved at bevæge sig og prøve sig selv har gjort konkurrencemomentet til en af hovednerverne i idrætsaktiviteterne.

### *Perfektion - sundhed*

Lege- og konkurrencemomentet er, sammen med de sociale aspekter, de dominerende faktorer i vor idrætsudfoldelse.

Ved siden af disse faktorer kan bl.a. opstilles:

- idrætsdeltagelse for at lære.
- idrætsdeltagelse for perfektionens skyld.
- idrætsdeltagelse for sundhedens skyld.

Sundhed bør ikke kun være fravær af sygdom eller overflødige kilo, men også bedre trivsel og større glæde ved at have et bevægeapparat og være i en psykisk balance, der føles behageligt for den enkelte idrætsudøver eller person.

### *Motionsidræt - konkurrenceidræt*

Når man taler om, at konkurrenceidræt skaber tabere, og at motionsidræt derfor må være den eneste rigtige idrætsform, så er idrætsbilledet for fattigt gengivet. For det første kræver dette udsagn en begrebsafklaring eller entydig definition på de nævnte områder, og for det andet må de enkelte aktiviteter analyseres nærmere. Hvor er konkurrencemomentet størst? Hos idrætsudøveren på et 1. div. hold, der træner 3 x 1 time om ugen, samt spiller i en halvårlig turnering, eller hos motionister, der motionerer 6 dage om ugen i en time året rundt, og har anlagt hele sit familieliv til en motionstilværelse (motion med præstationshysteri).

Konkurrencemomentet er i begge tilfælde tydeligt til stede, og det ville det givetvis også være, hvis motionister kun »trænede« hver onsdag kl. 21.00-22.00 i vinterhalvåret.

Det gode ved idrætten er imidlertid, at alle tre ovennævnte kategorier har lov til at dyrke *idræt* på deres egne betingelser.

### *Opdragende funktion*

Specialforbundenes og klubbernes organiserede idræt indebærer andre momenter end det rent fysiske. Selve medlemskabet og funktionsrammerne indeholder værdier som

- lære at samarbejde
- lære at lytte og vurdere
- lære tolerance
- lære demokratiets spilleregler
- lære at adlyde i visse givne situationer
- lære at kæmpe
- lære at udvikle sig
- lære forståelse for egne og andres situationer (fysisk, psykisk og socialt)
- lære at tabe/vinde
- lære at opleve glæder ved at kunne bruge sin krop

Den organiserede idræt har en enorm menneskelig og opdragende funktion, som desværre til tider alt for ofte bliver undervurderet.

Idrætsarbejdet har nogle meget vigtige sociale og kulturelle værdier ved at føre mennesker sammen i et forpligtende fællesskab. Såvel leg som konkurrence sætter regler op, der skal følges samtidig med, at man har nogle ideelle normer.

#### *Idrætsstilbud - ønske - mål*

Idrætsarbejdet inden for DIF og dets specialforbunds klubber giver tilbud til alle om organiserede aktiviteter i de forskellige/respektive idrætsgrene m.v.

Tilbuddene skal naturligvis søges tilpasset den enkeltes forudsætninger, færdigheder og interesser.

De enkelte aktiviteter skal:

- have en positiv opdragende virkning
- øge mulighed for at realisere sig selv / individuel udfoldelse
- give gode betingelser for glæde og fællesskab
- skabe varig interesse for idræt og idrætsudfoldelse.

Endvidere skal tilbuddene stimulere til:

- bredde
- variation
- alsidighed
- udvikling i idrætsarbejdet.

Idrætten under Dansk Idræts-Forbund vedkender sig konkurrenceidrætten eller snarere konkurrencemomentet som et af de bærende elementer i det at dyrke idræt.

### *Idræt for alle*

Det er vigtigt at understrege, at ingen har monopol på det at dyrke eller tilbyde idræt. Den organiserede idræt har naturligvis også nogle negative og uheldige virkninger, der især fremstår på grund af uvidenhed, overdrivelse og misbrug. Det er tillige vigtigt at påpege, at hvis kultur betyder det, som mennesker laver af lyst, så er livet i idrætsforeningerne en enorm kulturfaktor. Idrætsaktiviteterne skal tilbydes således, at mennesker med forskellige behov (lyst), forudsætninger m.v. kan finde glæde heri og dermed understrege, at *idræt er en mulighed for alle*.

Dette indebærer, at også eneren tilhører idrætsverdenen, og følgende citat fra en specialforbundsformand, fremhæver dette

»Vi andre har i vor dagligdag brug for den inspiration og indsigt, som seriøst arbejdende og ansvarsbevidste enere kan give os, såvel inden for kunstens og videnskabens som idrættens verden«.

Det, at idrætten er den største folkelige bevægelse, kan måske kort opstilles - gengives i nedenstående hovedpunkter:

Idrætten giver:

- et synligt mål
- et udfordrende, men opnåeligt mål
- mulighed for fastsættelse af egne normer
- øjeblikkelig vurdering af egen indsats
- anerkendelse
- mulighed for tilfredsstillelse af sociale behov
- blive accepteret som medlem af en gruppe

VELKOMMEN i idrætsforeningen!

*Torben Bundgård*

# Fysisk udfoldelse som en livskvalitet - for alle??

*Sundhed = opfyldelse af menneskelige behov.*

Mennesker, som i vid udstrækning får opfyldt de fundamentale, menneskelige behov, har de største muligheder for at leve gode og sunde liv.

Dette gælder alle mennesker, også dem, der af forskellige årsager bliver betragtet som »ubrugelige« i et velfærdssamfund.

De »ubrugelige« er alle dem, som ikke har muligheder for at deltage i løsningen af samfundsopgave nr. 1: At øge produktionen.

De mest »ubrugelige« er dem, der aldrig vil få muligheden: De handicappede.

Det vil altså blive meget svært for disse at få opfyldt ét af de fundamentale, menneskelige behov: Følelsen af eget værd, af egen betydning i forhold til det samfund, de lever i.

Nå, men der er da heldigvis andre fundamentale, menneskelige behov.

*Andre behov.*

Til disse hører behovet for varieret legemlig aktivitet, behovet for varme, menneskelige kontakter, behovet for meningsfuld beskæftigelse og behovet for varierede oplevelser.

*Fysisk udfoldelse som middel.*

Hvor har vi de rigtige betingelser for at få opfyldt alle disse behov? I idrætten? Selvfølgelig!

Her vil der måske også blive en mulighed for, at man - selv som handicappet - kan opnå en følelse af eget værd og af egen betydning.

Jo, idræt eller fysisk udfoldelse er en livskvalitet, som giver de bedste muligheder for at få opfyldt sine fundamentale, menneskelige behov.

*Problem!*

Der er blot et »lille« problem: De fleste - næsten alle - bestående idrætsklubber har en målsætning, som ikke tager højde for, at der måske kunne komme handicappede og deltagere i aktiviteterne.

Så er der skolen og det øvrige uddannelsessystem?

Ifølge betænkninger, cirkulærer og love er der fra 1/1-1980 pligt til at integrere også handicappede i den daglige undervisning. Om dette er godt eller dårligt, skal der ikke tages stilling til her, men det må nok konstateres, at de nødvendige bevillinger til at gennemføre en integration ikke gives på grund af sparebestræbelser i det danske samfund.

*En mulighed!?*

En tredje mulighed er så, at de handicappede etablerer sig i klubber eller andre grupper, som giver muligheder for fysisk udfoldelse på egne præmisser.

Det er da også blevet gjort, og alle med interesse for idræt ved, at der er oprettet klubber, og at disse klubber er medlemmer af DIF gennem DHIF - Dansk Handicap Idræts Forbund.

Medlemstallet, som er voksende, udgør for tiden ca. 7500. Tallet, som er taget fra »Handicap-Information« 5/80, er ikke tilfredsstillende. Især ikke, hvis DHIF's målsætning inddrages. I denne står der bl.a.:

Alle handicappede, der måtte ønske det, skal kunne deltage i idræt i en lokal klub.

7500 medlemmer svarer vel til ca. 10% af det antal, som svarer til »alle handicappede«. Det er ikke mange, og hvad kan årsagerne være til dette?

*Hvorfor så få?*

Bliver repræsentanter for de igangværende klubber spurgt, får man ofte det svar, at de enkelte kommuners holdning ikke er positiv nok. Der gives ikke tilskud nok til faciliteter, transport, instruktører og i det hele taget alle de områder, som er nødvendige for, at en handicapklub kan drives på rimelige vilkår.

*Lighed?*

Disse svar passer fint ind i billedet af samfundet som helhed: Vi har lighed for alle, men nogle er mere lige end andre.

*Hvem er medlemmer?*

Hvem er så de 10%? Det er stort set døve/svaghørende, blinde/svagtseende, paraplegikere, tetraplegikere, poliollammede, spastisk



lammede og amputerede. Ses der på, hvilke grupper som er med til at repræsentere DHIF indadtil ved nationale arrangementer og udadtil ved f.eks. OL for handicappede, er det de samme, som figurerer.

*Hvor er de psykisk handicappede?*

Kommer de kun i klubberne, eller er de slet ikke med? Er den form, handicapidrætten dyrkes på, med til at udelukke nogle større eller mindre grupper?

Ikke blot med et specielt handicap, men måske også mennesker med en anden holdning end DHIFs?

*Holdninger!?*

Hvad er da DHIFs holdning til idræt? Ja, ifølge målsætningen skulle der ikke være tvivl: Alle skal kunne være med. Men *kan* alle være med?

Læser man DHIFs officielle organ, »Handicap-Information«, får man let det indtryk, at en stor del af klubbernes og forbundets kræfter og ressourcer bruges på den konkurrencemæssige side af sagen.

*Spørgsmål!*

Spørgsmålet bliver nu, om der bruges så mange kræfter og ressourcer på disse områder, at der bliver for lidt til overs til andre sider af sagen. F.eks. at få så mange med som overhovedet muligt, fordi fysisk udfoldelse er en livskvalitet, som kan dække en række af de førømtalte menneskelige behov.

Det kan ikke undre, hvis konkurrencer har en fremtrædende plads i DHIF. Som specialforbund under DIF har man haft gode læremestre. Bl.a. fordi DIF har en tese, som siger, at elite skaber bredde.

*Elite skaber bredde?*

Der er mange, som tror på denne tese. Der er endog mange, der har den som en slags »leveregel«.

Er dette også tilfældet inden for DHIF?

Tendensen synes at være, at DHIF stort set har samme syn på sagen som DIF. Hvis dette er rigtigt, får man givetvis også de samme

problemer med at rekruttere medlemmer som i den øvrige idrætsverden.

Blot må det nok konstateres, at problemerne bliver noget større. Dels fordi gruppen er sværere at få fat i, og dels fordi de bevilgende myndigheder har ringe eller ingen interesse i at støtte efter behov.

*Tilbage til udgangspunktet.*

Lad os vende tilbage til udgangspunktet: Mennesker, som i vid udstrækning får opfyldt de fundamentale, menneskelige behov, har de største muligheder for at leve gode og sunde liv.

Fysisk udfoldelse kan være et middel til at få en lang række af disse behov opfyldt. Det er måske endda en let og især billig måde at opfylde behovene på.

Hvorfor kan det så ikke lykkes at få flere til at bruge denne mulighed?

Mon det er, fordi der gang på gang satses forkert, eller er det, fordi de reelle muligheder ikke er til stede?

*Flemming Westh*



# Friluftsliv - en udfordring!

»Topidrætsudøveren er symbolet på det tekniske menneske - mennesket uden valg.

Det tekniske menneske gør helst alle problemer til tekniske problemer«.

## *Det modsætningsfyldte samfund*

Dystre perspektiver fremmanes her ved indgangen til 1980'erne. Det er mørketid for øjeblikket, og ingen af os ved, hvad det fører til: Bliver det enden på en lang bølgenedtur, mørk nat eller starten på noget nyt?

Industrisamfundet har en ideologi, der, ud over troen på industrialismen selv, er en dyrkning af teknikken og videnskaben. Den er adskillelsens filosofi. Den er en subjekt-objekt filosofi. Den autoriserer »den rette lære« og upartiskheden. Den adskiller individet fra omgivelserne. Filosofien har givet os stadig nye færdigheder til at håndtere omgivelserne - såvel omgivende mennesker som omgivende natur. Det enkelte menneske er blevet indkapslet, og de situationer, mennesket må gå ind i, er i høj grad defineret og tilrettelagt fra anden side. Institutionerne og eksperterne har overtaget scenen. Muligheden for at være med til at definere og have indflydelse på sin egen situation er blevet mindre og mindre. Den direkte kontakt - mødet med andre mennesker, kammeratskabet, mødet med naturen er blevet fjernet. Problemerne - såvel samfundsmæssigt som menneskeligt - er blevet betragtet og løst som tekniske og økonomiske.

Opgaver, som tidligere tilhørte familien eller det nære miljø, er blevet overladt til andre instanser. Men samtidig har det vist sig, at disse samfundets styringsorganer i mindre og mindre grad har magtet at løse problemerne.

Inden for det sidste tiår er det blevet en almen erkendelse:

- at det materielle fremskridt ikke har udlignet forskellen mellem rig og fattig,

- at velfærdssamfundet kan opvise et stigende antal psykiske lidelser forårsaget af selve samfundsmønstret,
- at det sociale fremskridt har givet det enkelte menneske større sikkerhed, men også revet det løs af de mindre fællesskaber,
- at de videnskabelige og tekniske fremskridt har skabt større problemer, end de har løst - kaprustning, forurening af miljøet og rovdrift på naturens ressourcer,
- at det politiske system formelt har givet alle del i styringen, men reelt øget afstanden til myndighederne og beslutningerne.



## Afmagt

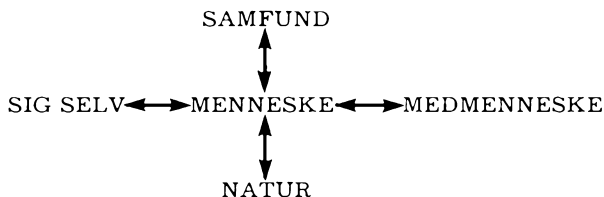
Magtesløshed er blevet et karakteristisk træk i velfærdssamfundet, og resultatet er, at folk i stigende grad lever en »skintilværelse«, har mistet evnen til at kunne se andre udviklingsretninger end den, samfundet er inde i nu.

Det hele er blevet én stor forvirring - en situation af kaos, hvor man har fæstnet sig ved stærkt individcentrerede løsningsmodeller, som i *forholdet til sig selv*: »kropsbevidsthed, identitet, selvrealisation« og i *forholdet til de nærmeste*: »kommunikation, ansvar, ligeværdighed« - nøglebegreber i kampen for en mere meningsfuld tilværelse.

Men har de nævnte løsningsmodeller vist sig relevante til løsning af den aktuelle samfundsmæssige situation? Nej! Menneskets adskillelse fra og fremmedgørelse for samfunds- og naturdimensionen har vist sig at være tankespind. Den moderne teknologiske fornuftstænkning med dens mangel på en kvalitativ tænkning og grænsen for, hvor meget naturen kan forandres, uden at den naturlige balance forstyrres, har vist os det. Facit er blevet, at vi har et under-skud og en fattigdom af menneskelig og moralsk karakter.

## Samfundsdebatten

Vore muligheder som kultur- og naturmennesker udspiller sig altså inden for visse grunddimensioner, som indbyrdes hænger sammen i de konkrete livssituationer:



Det er inden for rammerne af disse dimensioner, diskussionen om vort samfund, og hvad vi vil med det, må føres.

## Hvad vil vi?

Hvilke livsvilkår ønsker vi? Ingen kan forholde sig neutrale til dette spørgsmål. Ingen kan slippe uden om den faktiske verden - selv ikke folkehøjskolen, vores skole. Vi står med et kæmpeansvar for den ungdom, vi henvender os til. Hvorledes kan vi gennem vort

arbejde på idrætshøjskolen - alment og idrætsligt - skabe og forme et samfund, hvor forudsætningerne for et meningsfuldt liv, et levende demokrati og en økologisk ligevægt ikke undermineres?

*Derfor friluftsliv:*

Den øgede interesse for naturen har medført en øget interesse for menneskenaturen og dermed også en stigende interesse for den fysiske kultur. I denne kobling mellem økologien, sundheden og den fysiske udfoldelse (kropsbevidstheden) kommer friluftsliv ind som middel i opdragelsen til en levemåde, der er i bedre harmoni i forholdet mellem menneske-natur og samfund. Friluftsliv kan indgå som et element i vejen mod mere menneskeværdige livsvilkår. Dette indebærer, at vi må skabe situationer, hvor det enkelte menneske kan føle sig tryk og ligeværdig, hvor man kan skabe og opleve sammen, hvor man kan drage sine egne konklusioner, hvor man bliver i stand til at gribe ændrende ind over for betingelser, der virker hæmmende og nedbrydende på vore udfoldelsesmuligheder i det daglige. Friluftsliv kan blive en forbindelse mellem bevidstheden om sig selv, sin krop, sine medmennesker, den samfundsmæssige virkelighed og vor afhængighed af naturen.

Vi må arbejde på at genskabe forståelsen for, at mennesket er en del af naturen. Vi må øge den økologiske forståelse. Vi må lære at handle i overensstemmelse med naturen, at leve i den og tilpasse vore behov og færdigheder til den øvrige natur. Det industrialiserede menneskes behov må ændres fra at være falske til at være ægte behov. Med udgangspunkt i menneskets oprindelige livsmiljøer - jæger/samler, jordbrug, fiskeri - som vi fra naturen er en del af, men som teknokulturen har fjernet os fra, må vi søge nye erfaringer gennem friluftsliv. Friluftsliv som *liv i naturen* med basis i overskuds- og overlevelsesaktiviteter og rettet mod en livsform, som ikke bygger på adskillelse af menneske og natur, men på samhørighed mellem disse, på fællesskab og samarbejde, medansvar og respekt.

*Hvordan friluftsliv?*

Friluftsliv er derfor et liv i naturen, hvor vi bl.a. arbejder med en række færdigheder/aktiviteter - overlevelsesfærdigheder/-aktiviteter - som det industrialiserede samfund enten har overflødiggjort eller trængt i baggrunden.

Ved at tilbageføre de teknologisk udviklede færdigheder til deres oprindelige form og arbejde bevidst med dem i naturen bliver friluftsliv til andet og mere end hyggelige spadsereture. Der bliver et klart skel mellem friluftsliv som frit liv i naturen og rekreativsliv i naturen - udtrykt ved måden at møde naturen på. Friluftsliv må dyrkes på en måde, så mennesket bliver deltager i naturens liv og rytme. Måden »vi er på« i naturen bliver hermed vigtig og udelukker konkurrence-, behersk- og forbrugerholdningen - ja hele konsumopfattelsen.

Friluftsliv bliver et liv, hvor mennesket prøver sig selv, bruger sig selv, i visse tilfælde hårdt og længe. Det bliver et liv, hvor kontrasterne opleves, og hvor ægte behov tilfredsstilles: man bliver sulten og får mad - man kommer til at fryse og arbejder sig til varmen - man bliver ensom og føler glæden ved samvær.

Friluftsliv kan derfor være en vej for mennesket til på ny at finde sin plads i naturen og give oplevelser af naturens verden, som grundlag for et arbejde mod et samfund i harmoni med naturen.

Følgende punkter bliver således centrale:

Friluftsliv er at leve og arbejde i naturmiljøet.

Friluftsliv er at undgå tekniske hjælpemidler.

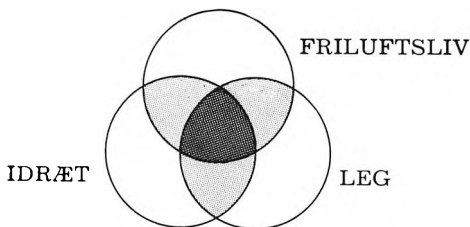
Friluftsliv er at udfordre hele mennesket.

Friluftsliv er ikke konkurrenceorienteret.

Friluftsliv er ikke ressourcekrævende.

### *Naturidræt og leg*

Friluftsliv beskæftiger sig altså i særlig grad med menneskets forhold til naturen og indeholder således en lang række specielle elementer, men vort friluftslivsbegreb har også idrætslige kvaliteter - f.eks. de elementære overlevelsesfærdigheder løb, spring og kast, der i dag er udviklet til at være enkeltdiscipliner i vor idrætslige hverdag. Oprindeligt var de nødvendige færdigheder for menneskets færden i naturen og i dets muligheder for at skaffe sig føde, hvorfor vi også finder det naturligt at arbejde med dem i forskellige naturmiljøer i kontakt med naturens mønster og rytme - vi kunne kalde det *naturidræt*. På lignende måde overføres en række elementer fra legen til forskellige naturmiljøer, således at det »at lege i naturen« også bliver en del af vort friluftslivsbegreb.



Når vi således beskæftiger os med *friluftsliv*, er der ikke kun tale om »rene« friluftslivsaktiviteter, også om aktiviteter hentet fra *idræt* og *leg*, men udført i naturmiljøet på dettes særlige betingelser.

### Konklusion

Sammenfattende kan *friluftsliv* beskrives på følgende måde (frit efter Gunnar Breivik):

Friluftsliv er liv i fri luft, under åben himmel - naturliv.

Friluftsliv er liv i naturen, i vort oprindelige miljø.

Det er både mål og middel.

Mål fordi det er et liv i det oprindelige miljø: Mennesket er skabt til at vandre med himlen over sig, jorden under sig og medmenneskene rundt omkring sig. Friluftsliv er liv i naturen - et mål i sig selv.

Friluftsliv er gjort kunstigt ved at være et liv på deltid. Hovedparten af livet lever mennesket i teknokulturen - i industrisamfundet. Men netop dette kunstige friluftsliv bør blive et middel, som bruges bevidst. Det bør anvendes til at tilbageføre mennesket til dele af dets oprindelige miljø og gøre det i stand til at kæmpe for et samfund bygget på samarbejde med naturen i stedet for at kæmpe mod den. Friluftsliv kan derfor være en form for livseksperiment, hvor forskellige livsformer prøves. Friluftsliv har således en fortropsfunktion, en eksperimentfunktion i forhold til det fremtidige samfund, som vi vil skabe.

Friluftsliv er også for tanken. Friluftsliv er derfor kulturkritisk og ikke bare rekreation. Friluftsliv er mere end en af tekno-samfundets ressourcer. Friluftsliv er kulturkritik og skærpe af tanken. Det skærper tanken, fordi det udfordrer hele mennesket.

Torben Holmgaard og Mogens Rieks

## Friluftsliv på DJI

Gennem de seneste år er der blevet arbejdet med friluftsliv på Den jyske Idrætsskole. Først med beskedne aktiviteter under bifagene »TRIM« og »Bevægelsesaktiviteter« og senere som et selvstændigt bifag - *FRILUFTSLIV*.

Friluftsliv figurerer på 2. semester (januar - maj) på skemaet med 6 timer og har her udover et antal hele og halve dage til rådighed for at muliggøre, at aktiviteterne kan henlægges til det relevante naturmiljø. I praksis betyder dette, at der forud for semesterstarten sker en datofastsættelse af fagets aktiviteter »uden for skemaet«, således at de øvrige fag kan tage højde for elevfravær m.v. At friluftsliv har kunnet opnå sådanne »særrettigheder«, skyldes alene lærergruppens erkendelse af fagets særlige krav til fysiske rammer og dens ønske om at medvirke til fagets udvikling.

De seneste to år har ca. 20 elever valgt friluftsliv, og der er fra skolens side anskaffet en del materiel og udstyr til faget, således råder vi over telte, kogegrej, underlag o. lign. - en slags basisudstyr til liv i naturen. Vi er knyttet to lærere til friluftslivsgruppen, hvilket giver mulighed for en høj grad af sikkerhed ved de mange aktiviteter i »fremmede« naturmiljøer, samt naturligvis en bredere udnyttelse af hver enkelt's erfaringsområder.

Som indfaldsvinkel til friluftsliv, har vi anvendt forskellige ture, hvor vi har udnyttet de pædagogiske situationer, vi til enhver tid har været i. Vi er gået fra det kendte mod det ukendte, har gjort erfaringer, vurderet dem og brugt dem i senere situationer. Med udgangspunkt i erfaringer fra ture har vi f.eks. valgt udstyr til senere ture, og vi har kunnet tilrettelægge nye ture under hensyn til gruppens fysiske og psykiske ydeevne og dens kendskab til det pågældende naturmiljø. Turvalget bliver altså afgørende i arbejdet med friluftsliv, det bliver bestemmende for såvel sikkerhed som trivsel i gruppen.

Vore ture har været af varierende længde - fra 1/2 - 5 dage, hvor såvel skematimer og tildelte »rådighedsdage« som fritid (weekends, påske m.v.) har været anvendt. Skematimerne har været for-

delt 2 + 4 og har været brugt til forberedelse af og efterbearbejdning af erfaringer fra de forskellige ture, ligesom en del relevante emner har været taget op og bearbejdet.

Af de behandlede emner kan nævnes:

- Naturkendskab
- Naturudnyttelse (ressourceforbrug)
- Natur- og miljølovgivning
- Økologi / økopolitik / økofilosofi
- Personlig udrustning (fremstilling, vedligeholdelse m.v.)
- Kort og kompas
- Materiel og dets anvendelse
- Mad og drikke i naturen
- Sikkerhedsregler/førstehjælp

I det efterfølgende skal nævnes nogle eksempler på de forskellige naturmiljøaktiviteter/-projekter, vi har arbejdet med, og som alle må vurderes ud fra de særlige, delvis begrænsede muligheder, årstiden januar - maj giver. Endvidere skal nævnes, at arbejdsformen overalt i vore projekter har været baseret på grupper à 3 eller 4 deltagere med en naturlig samhørighed i »storgruppen« - hele fri-luftslivsgruppen. Vores roller som lærere har først og fremmest været at give oplæg og impulser, at vejlede og rådgive samt at fastholde linien i arbejdet.

### *Dagstur i skov og på hede*

Som første praktiske erfaringsgrundlag for den enkeltes funktion i et gruppesamarbejde og indføring i naturlivet, har vi valgt en heldags vandretur i et varieret skov og hede område. Der medbringes begrænset personligt udstyr og forplejning til et par måltider, og der stilles simple orienteringsmæssige opgaver til de enkelte grupper. Turens længde har kunnet afpasses efter deltagernes fysiske og psykiske tilstand, de vejr-mæssige forhold (ofte sne) og tidsforbruget i løbet af dagen - 12-18 timer. Det praktiske gruppesamarbejde har først og fremmest bestået i orientering og vejvalg, samt tilberedning af måltid(er), men til dels også i transport af det medbragte udstyr og materiel. Den enkelte deltager har kunnet afprøve sig selv fysisk og psykisk, samt gøre erfaringer med det personlige udstyr - »Hvad gør jeg, når jeg fryser«?



### *Overnatningstur*

Som en naturlig fortsættelse af dagsturen har vi valgt en overnatningstur, hvor det har været tilstræbt at være i fri luft gennem 1 - 1½ døgn for at opleve naturens rytme - dag og nat. Den væsentligste praktiske arbejdsopgave har været at skaffe sig tag over hovedet med naturens materialer. Af praktiske grunde er valgt et større skovområde til denne tur, idet mulighederne for naturligt læ og forholdsvis lettilgængelige materialer her er til stede.

Alene den øgede personlige udrustning på denne tur kan give anledning til en hel del problemer og overvejelser i grupperne, ligesom valget af mad ofte afstedkommer de besynderligste indkøb, men også her lægger vi stor vægt på, at grupperne selv gør deres erfaringer.

Arbejdet med bygning af overnatningssted/bivuak bliver dog ofte det område, hvor den enkelte får bedst mulighed for at afprøve sig selv, ligesom den enkeltes færdigheder udvikles i det snævre gruppesamarbejde. Selve overnatningen under de uvante forhold, kulden, blæsten og måske regnen giver hver deltager et godt fingerpeg om udstyrets anvendelighed, den personlige psyke og fællesskabets nødvendighed.

### *Fjeldkursus*

Som et led i skolens årlige Norgestur har friluftslivsgruppen de seneste år haft mulighed for at gennemgå en række lektioner i fjeldkendskab, udstyr til og færden i vinterfjeldet, sikkerhedsregler o.s.v. Herefter er gennemført en længere dagstur - 30-40 km - og en todages snehuletur, hvor hver gruppe har gravet sin egen snehule og derefter overnattet i den.

Denne specielle del af friluftslivarbejdet er gennemført i snævert samarbejde med norske fjeldkyndige og har givet arbejdet i danske naturmiljøer vide perspektiver. Her stilles der en række krav, som for langt de fleste er helt uvante. Først og fremmest drejer det sig om elementære ski-færdigheder, men dernæst om at kunne bevæge sig i fjeldterræn med oppakning og under iagttagelse af de sikkerhedsregler, der gælder her. Derefter kommer samarbejdet på prøve i gravearbejdet, som ofte kan vare 6 - 8 timer, og som betyder store fysiske anstrengelser oven i den belastning, 15 - 20 km på ski har givet.

Det er trætte, tilfredse og sultne elever, der flytter udrustningen fra vinternattens 25 minusgrader ind i snehulens stearinoplyste indre med kun et par minusgrader for at indtage et overdådigt måltid, inden de segner om i soveposerne.

Ud over de allerede nævnte ting giver fjeldkurset og snehuleturen rige muligheder for at arbejde med det personlige udstyr. Således har eleverne for meget små midler selv fremstillet eller forbedret deres udstyr med særlig henblik på at kunne klare forholdene i Norge. Gruppen har bevist, at man ikke behøver ligge under for fritidsindustriens reklame-kampagner, hvis man skal kunne klare sig selv under de meget specielle forhold, den norske vinter byder på.

### *Projekt vand - Gudenåen*

I april måned har det været naturligt for os at arbejde i og omkring de danske vandområder. De egentlige havområder har det sikkerhedsmæssigt været for tidligt at give sig i kast med, og vort valg er derfor faldet på Gudenåen og nogle af de søer, den gennemløber.

Med kanoer som transportmiddel har vi søgt kontakt med Gudenåegnens befolkning, specielt de, der på forskellig måde har brugt



eller stadig bruger vandet »erhvervsmæssigt«. Vi har eksperimenteret med sejlføring og stabilisering af kanoerne til sejlads i »hårdt vejr«, vi har prøvet at fiske med forskellige redskaber og derefter tilberedt fangsten over bålet. Vi har betragtet det rige dyreliv, der findes i disse egne, og talt med folk, hvis daglige arbejde bl.a. er natur- og vildtpleje.

Som et af de sidste projekter har disse ture været af relativ lang varighed - 4 - 5 dage, hvor der virkelig har været mulighed for at afprøve de forskellige færdigheder over et længere forløb, samtidig med at vi gruppevis har kunnet arbejde med »at udforske« miljøet omkring Gudenåen. Den lange tid har gjort det muligt at prøve flere forskellige overnatningsformer på samme tur, f.eks. alm. teltovernatning, overnatning ved hjælp af kanoen og overnatning i fri luft, ligesom de forskellige naturområder har inspireret til at lege - finde kendte eller nye lege, der kan passe ind i det aktuelle miljø. På samme måde har vi også helt naturligt anvendt en del af de kendte idræts-discipliner (f.eks. løb og spring) for at komme frem i de forskellige terrænformer, men også nogle boldspil har vi prøvet under de forskelligartede naturforhold - tilpasset dem de til enhver tid gældende miljøer.

### *Familieaktivitetsdag*

Det har også været naturligt for de grupper af elever, der har arbejdet med friluftsliv, at de på en eller anden måde har ønsket at videregive deres glæder og oplevelser i naturen til andre, og det er bl.a. resulteret i en *familieaktivitetsdag*.

Gruppen inviterede omkringboende børn og forældre til at deltage i en række aktiviteter på og omkring Den jyske Idrætsskole. Der var lavet naturstier, hvor der skulle gøres iagttagelser, klatres over vandløb, løftes/flyttes træer o.s.v. Der var forskellige holdaktiviteter, hvor samarbejdet blev hovedsagen. Der var bold- og stafetlege o.s.v. alt sammen tilrettelagt i skoven og på skolens område på en måde, så alle kunne deltage - selv forældre med børn i klap- eller barnevogne. Som afslutning samledes deltagerne omkring bålet, hvor der blev bagt snobrød af adskillige kilo mel.

### *Konklusion*

Der er her givet en beskrivelse af nogle af de aktiviteter/projekter, vi har benyttet os af i friluftsliv på DJI. Men faget er kun i sin

vorden - udviklingsmulighederne inden for fagets egne rammer er mange, men også ved integrering med andre fagområder og problemfelter. Der er tegn i sol og måne, der fortæller os, at faget i højskolesammenhæng er nødvendigt.

Med den udvikling og omformning, idrætten gennemgår i takt med ændringerne i samfundets produktionsformer, må det være idræts højskolens/folkehøjskolens opgave at arbejde for og udvikle fysiske aktivitetsformer, der er alternativer til den form- og norm-faste idræt og den kommercielle trim- og jogging-bølge. Vi må åbne nye veje, og vi må som idræts højskole sætte fysisk aktivitet og samfundsbevidsthed sammen - ikke bare som teoretiske oplæg og diskussioner, men i praksis, hvis vi da ikke skal ende som et ligegyldigt uddannelses-appendix til den etablerede idrætsbevægelse.

Friluftsliv kan være én af vejene - en spire til kvalitetsfulde oplevelser, en enhedsopfyldelse, fysisk, psykisk og socialt. Friluftsliv kan også være en måde at føre os ud af det neutrale rum, frem mod en dannelse, der kan indbefattes i nøgleordene: Kampen for freden - kampen for arbejdet - kampen om naturen. Friluftsliv kan være en metode til at nå et mere menneskeværdigt samfund.

Friluftsliv og folkehøjskolen hører sammen, men også andre skoleformer vil kunne udnytte de muligheder, der ligger på dette område.

Næste udspil må komme fra folkeskole, gymnasium og seminarium - eller under alle omstændigheder fra højskolen!

*Torben Holmgaard og Mogens Rieks*

# Oplevelser af friluftsliv på DJI og i Camp i USA

*Fysisk udfoldelse og livskvalitet er arbejdstitlen* i dette årsskrift ifølge det oplæg, som jeg har liggende foran mig. Jeg griber mig selv i at tænke: »Det var nu aldrig de store, flotte ord, man var i bekneb med på DJI, og dette har øjensynligt ikke ændret sig væsentligt«. Det skal dog retfærdigvis nævnes, at fra visse sider skortede det ejheller på viljen til at realisere de så smukt formulerede planer og projekter. Ord som integration, fællesskab, solidaritet, ansvar, konkurrence, sammenhold og engagement fløj igennem lokalerne i tide og - desværre også i - utide. Friluftstimerne var så sandelig ingen undtagelse.

Jeg husker endnu så tydeligt den første tur, som friluftslivsgruppen var på. Turen var, ifølge oplægget, en overnatningstur. Det viste sig dog, at dette store og næsten ukendte land påvirkede sindene så meget, at turen sluttelig kun omtaltes som overlevelsesturen. Forventningerne var store. Det var moderens bekymring i det alsiske også. Overlevelsestur lød lidt vel barskt. Mon sønnen ville klare det? Det gik. Overlevelsesprocenten var for øvrigt 100.

Andre bekymringer blev ligeledes gjort til skamme. Det altoverskuende problem var maden. Hvad skulle man købe? Ville der være nok til at komme hjem i god behold? Problemerne var talrige. Halvtomme pakker med havregryn, ris, løg, skiveskåret rugbrød og kartofler rundt om på værelserne - vel at mærke efter turen - vidnede dog om, at problemet med tilstrækkelig mad var en smule overdimensioneret.

Man lærer jo, ifølge de vise, af sine erfaringer og i særdeleshed af sine fejltrin. Således også i friluftslivsgruppen. De førømtalte madvarer blev erstattet med nybagt grovbrød, pålægschokolade og gyl-denmix, helt eller delvist. Glæden over samværet i og med naturen kunne ingen dog røre ved af den grund. Blot blev de storslåede teoretiske oplæg ændret en smule i »marken«. Men de fleste gi'r nu pokker i teoretiske oplæg, når de sidder hundesultne i den kolde, danske vinternat med et dejligt stykke grovbrød med pålægschoko-

lade. I sådanne situationer er mad og varme for natten i en sovepose - som vel at mærke er lang nok - faktisk de største kvaliteter, livet kan give en. Dette være sagt uden intentioner om at berøre emnet livskvalitet. Lad de, som ved, hvordan vi andre bør leve - og i særdeleshed *ikke* leve - vort liv, om den diskussion.

Apropos diskussioner var friluftsliv et yndet debattemne på DJI i de herrens år 79 og 80. Man mødte debattører, fra hvis side ord som spejlderture og tidsspilde nærmest var at betragte som komplimenter. Andre - i særdeleshed deltagerne - gik derimod så helhjertede og entusiastiske ind for sagen, at man kunne ønske sig, at denne entusiasme og interesse ville brede sig til andre fagområder på skolen.

Friluftsliv var jo også lige sagen. Her prøvede vi på vor egen krop, hvad vi for ofte havde tærsket langhalm på i teoritimerne i alle mulige fag. Pludselig stod vi der. Som individer og som nødvendige dele af en gruppe. Vi oplevede, hvor svært det er at fungere som gruppe, når alt ikke bare glider, som det plejer. Oplevelser, som fik betydelige konsekvenser for mange af os. Såvel positive som negative. Men under alle omstændigheder følte jeg, at her havde jeg lært noget nyt. En følelse, som jeg tror, var fælles for hele gruppen. Nogle var hovedsageligt nogle negative erfaringer rigere, men hos de fleste af os var det de tilsvarende positive, som var i overtal.

Gruppe og samarbejde var forøvrigt to af de væsentligste nøgleord i forbindelse med friluftsliv. Som jeg i det foregående har været inde på, er ord som disse i den grad så misrøgtede i visse kredse - også på DJI - at undertegnede efterhånden var i besiddelse af en kraftig aversion mod brugen af dem. Friluftslivsturene fik mig dog ofte til at indse nødvendigheden af samarbejde i mange situationer, og at det ikke bare var tomme floskler det hele. For de læsere, som ikke kender så meget til friluftsliv på DJI - og uvist af hvilken grund stadig læser denne tekst - skal jeg kort redegøre for planlægningen i forbindelse med en tur i friluftslivgruppen. Efter valg af tur begyndte den videre planlægning. Hvilken rute skulle vælges? Hvorledes skulle udstyr og udrustning være, og hvordan skaffede man det fornødne? Og så var der som før nævnt madspørgsmålet. Disse spørgsmål var det fuldstændigt overladt grupperne, som var på 3-4 personer, at besvare. Mogens og Torben fungerede som en slags konsulenter.

Som de fleste vel har erfaret - med sikkerhed hvis de har været elever på DJI - kan en afgørelse, som synes lille og ubetydelig, vokse til at blive enorm og uoverskuelig, hvis bare afgørelsen skal træffes i en gruppe i stedet for af en enkelt person. I den henseende var grupperne i friluftsliv dog ideelle. De var ikke større, end at der højst fandtes 4 vidt forskellige løsningsmuligheder. Dette muliggjorde forhandlinger med positivt resultat (ja, så fornemt skal det faktisk udtrykkes).

Omstændighederne gjorde, at vi var nødt til at få opgaverne løst. Vi skulle jo have noget at spise og nå det fælles bestemmelsessted til tiden. Her hjalp ingen søforklaringer om tabte mapper, glemte papirer og fodbold i fjernsynet.

Jeg har i det foregående stort set kun omtalt hændelser, som har forbindelse med de ture, friluftslivsgruppen var på. Var turene virkelig det eneste, vi beskæftigede os med? Nej, det var de ikke. Vi havde teoritimer indlagt i skolens ordinære skema. Disse timer var faktisk det, der lykkedes dårligst i forbindelse med friluftsliv på vinterskolen i 79-80. Havde man på forhånd gjort sig nogle håb om at berøre og uddybe emner som miljølovgivning (eller mangel på samme), forurening (herunder omgåelse af eksisterende miljølovgivning), naturskader forvoldt ved forskellige former for friluftsliv og andre emner i forbindelse med natur og friluftsliv, måtte man konstatere, at disse diskussioner stort set udeblev. Årsagerne hertil var givetvis talrige, men den mest betydningsfulde var for mig at se, at vi elever var så optaget af turene, at vi »glemte« de teoretiske timer. Til gengæld blev turene, som før nævnt, en oplevelse ud over alle forventninger.

I forbindelse med turene var der megen snak om udstyret m.m. Som de, der har prøvet at færdes flere dage i naturen, vil vide, er udstyret og den personlige udrustning af allerstørste betydning. I »vores« friluftslivsgruppe var der udbredt enighed om, at man så vidt muligt skulle undgå det »udstyrsræs«, som gør sig gældende på friluftslivsområdet. Udbuddet af varer er utrolig stort og varieret. Telte, anorakker, soveposer, rygsække, pletter og pander og alverdens anden djævelskab fås i alle mulige og umulige variationer og priser. Den positive konsekvens af førnævnte standpunkt var hjemmelavede soveposeovertræk, ditto overtræksvanter og benposer. Det meste lavet med henblik på »den store tur«, turen i de



norske fjelde. Det skal her blot nævnes, at ca. halvdelen af gruppen skiftede rygsæk og sovepose ud under opholdet på DJI. Hvilket forøvrigt i særdeleshed kom et firma på Danmarks ferieø nr. 1 til gode. For at udrydde enhver misforståelse skal det tilføjes, at det dyrere ydstyr kan være en særdeles fornuftig investering, især hvis man har i sinde at bruge det.

Jeg blev bedt om at beskrive noget af det, som jeg havde oplevet under friluftaktiviteter på DJI og i campen i USA, hvor jeg underviste. Før jeg giver mig i lag med at finde ligheder og forskelle, ville det nok være på sin plads at beskrive forholdene i USA. (Forholdene i campen altså. Forholdene i USA - uden for campen - synes uoverskuelige, selv for amerikanerne). Campen var privatejet. Dette bevirkede, at det kun var børn af meget velhavende forældre, som kom der. Camperne - drenge og piger i alderen 7-15 - kom først og fremmest for at lære at ride. Friluftsliv var blot et af de »udenomstilbud«, de kunne vælge. Desuden underviste jeg i alskens sportsgrene lige fra vandpolo til american football. Endvidere var der mulighed for at deltage i formning, musik, og hvad danskeren med de rette meninger i øvrigt henregner under »kreative« fag.

Forholdene var altså noget anderledes end dem, friluftslivsgruppen på DJI arbejder under. Bl.a. tror jeg, at aldersforskellen på



DJI'ister og amerikanske campere er af stor betydning. En umiddelbar sammenligning synes umuliggjort. Dog er der en forbindelse mellem friluftsliv på DJI og i campen. Jeg kunne bruge en masse af det, vi havde lært, til at undervise unge håbefulde amerikanere. Det viste sig dog, at det ikke var indholdet fra turene på DJI, jeg brugte, men derimod ideer fra »børnarrangementet«.

»Børnarrangementet« var noget helt specielt. Friluftslivsgruppen inviterede børn og forældre fra DJI's opland til en eftermiddag tilbragt på DJI's plæner og i Nørreskoven. Der blev arrangeret opgaveløb i skoven, forhindringsløb sammesteds, snobrødsbagning over bål og meget andet. Ideerne var mange og gode. Det var som sagt disse ideer, jeg havde megen glæde af i USA. Camperne elskede forøvrigt snobrød højere end cheeseburgers og popcorn, og mere kan man vist ikke forlange. I øvrigt var der ikke en eneste af dem, som vidste, hvordan man lavede et bål eller brugte et kompas, så de var meget opsatte på at lære det. Til gengæld er det min erfaring, at med ca. 2 uger til rådighed - så længe blev camperne i campen - er bivuaak og andre lignende byggeprojekter for stor en mundfuld. Dette skyldtes måske manglende forståelse for situationen, hvilket var ganske naturligt. Hvad skal man med en bivuaak i Kentucky? Detregnede aldrig, og nattemperaturerne holder sig omkring 25°.

Jeg vil helst ikke sammenligne amerikanerens syn på friluftsliv og natur med danskerens. Så de læsere, som gerne ville have bekræftet nogle fordomme over for »de stygge, af kapitalismen ødelagte amerikanere«, må jeg desværre skuffe. Jeg kender ikke nok til danske hhv. amerikanske friluftsvaner og natursyn til at kunne udtale mig om væsentlige forskelle. Lad det mig blot være tilladt at påstå, at den eneste forskel er måden - og tildels graden - hvorpå vi ødelægger naturen og menneskets eget biologiske fundament. Et stilleme som »Mennesket og naturen« (Dansk stil, studentereksamen 1979) viser jo, at vi danskere oftest betragter os selv i forhold til naturen i stedet for som en del af den. Hvilket kæmpemæssigt fejltrin!!!

### *Epilog:*

Når jeg læser det ovenstående, griber jeg mig i at tænke: »Vil dette blive misforstået? Der er jo modstand nok i lærergruppen og andre indflydelsesrige steder mod friluftsliv i DJI's regi. Denne tekst er tænkt som en uforbeholden støtte til det arbejde, som udføres, for at

friluftsliv fortsat kan eksistere og udvikles på DJI. Der skal ikke herske nogen tvivl om, at timerne i friluftsgruppen er noget af det, som jeg erindrer med størst glæde, når jeg ser tilbage på min højskoletid. Men alligevel. Der var en del, man gerne så ændret. Derfor den til tider lidt kritiske røst.

*Chresten Dengsøe*



# Kursusvirksomheden



Vinteren 1979/80 blev den første nogensinde, hvor der ikke var indkvarteret kursister på selve skolen. Det var en følge af, at vi anvendte samtlige sengepladser i hovedbygningen til elever. I perioderne september-december og januar-april var Kursuscentret og Jomsborg derfor vore eneste indkvarteringsmuligheder, men i flere tilfælde måtte vi også ty til at have kursister boende på Hedegården. Dette kom af, at flere kurser var booked ind, før der var truffet beslutning om at benytte alle pladser på skolen til elever, og at nogle kursus mødte med flere deltagere end aftalt. Det medførte i nogle week-end'er, at der var for mange mennesker i forhold til vor kapacitet, og da det netop skete nogle gange under køkkenombygningen i februar/marts, virkede det meget uheldigt.

Fra ca. 1. april blev kursusvirksomheden omorganiseret. Knud Thomassen blev frigjort for en del af arbejdet i kiosken og fik en sekretær til rådighed to gange om ugen. Derved blev der for ham tilstrækkelig tid til at sørge for kursuskorrespondancen, ajourføre kursusoversigterne og detailplanlægge de enkelte kursus' ophold på skolen.

Den tidligere omtalte ændring af vore måltider den 2. juni til servering af frokost midt på dagen og varm mad om aftenen satte alle - kursusledere og deltagere - stor pris på.

For skolen er det glædeligt, når der i de senere år har været en stadig større strøm af forespørgsler om kursusophold både i week-end'er og i dagene mandag-fredag, og det er kun beklageligt for alle parter, hvis der ikke er mulighed for at skaffe den fornødne plads til alle.

Selv om vi ved visse lejligheder kommer til at træffe på en økonomisk stramning af såvel kursusarrangørernes budgetter som af kursusdeltagernes private midler, tror vi ikke, at vi kommer ind i en kursusmæssig nedgang, for når blot de kursus, der er nødt til at melde fra, gør det i god tid, er der altid mulighed for at tilgodese kursus, som har stået i en venteposition. Derfor er det til gavn for alle, at næsten samtlige forbund og organisationer arbejder med en veltilrettelagt langtidsplanlægning.

For en god afvikling af årets mangeartede kursus takker vi kursusledere, instruktører og deltagere og udtrykker ønsket om, at man også fremover vil søge Den jyske Idrætsskole, hvis man igen agter at afholde kursus.

*Bjarne Hauger*

# Kursuskalender 1980



## Januar:

- 4 - 6. Dansk Atletik Forbund
- 5 - 6. Jydsk Boldspil Union (Kursus 1)
- 5 - 7. Jydsk Boldspil Union (Kursus 2)
- 6.-11. Statsskattedirektoratet
- 7.- Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 10. Ungdomspensionen
- 11 -13. D.H.L. (handicap)
- 11-13. Dansk Ride Forbund
- 12.-13. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 12.-13. Jydsk Boldspil Union (kursus 1)
- 12.-13. Jydsk Boldspil Union (kursus 2)
- 12.-13. Dansk Idræts Forbund
- 13. Dansk Athlet Union
- 17.-18. Ungdomspensionen
- 18-19. Dansk Boldspil Union
- 18-20. TRIM-komiteen
- 19-20. Dansk Døve Idræts Forbund
- 21. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 21.-25. Statsskattedirektoratet
- 25.-26. Den jyske Idrætsskoles elevforening
- 25.-27. Dansk Forening for Rosport
- 26.-27. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 26.-27. Kogtved Søfartsskole
- 27.-29. Fransk Lærerforeningen
- 28. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 29.-1.2. Statsskattedirektoratet

## Februar:

- 1 - 3. Dansk Atletik Forbund
- 1 - 3. TRIM-komiteen

- 5. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 6 - 8. Andssvageforsorgens Lærerforening
- 8 -10. Dansk Forening for Rosport
- 8-10. Dansk Ride Forbund
- 8-10. Dansk Sejlunion
- 9. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 10. Dansk Volleyball Forbund
- 11.-15. Statsskattedirektoratet
- 13. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 15-16. Vejle Fodboldkommer Klub
- 15-17. TRIM-komiteen
- 15-17. Dansk Atletik Forbund
- 17. Jydsk Boldspil Union
- 17.-22. Statsskattedirektoratet
- 18. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 22-24. TRIM-komiteen
- 22.-24. Randers Sportsklub »Freja«
- 23. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 23.-24. Dansk Sejlunion
- 25. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 29-1.3. Randers Sportsklub »Freja«
- 29-1.3. Dansk Boldspil Union

## Marts:

- 1 - 2. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 3. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 3 - 7. Statsskattedirektoratet
- 7. Landsudvalget for Skoleidræt
- 7 - 9. Randers Sportsklub »Freja«
- 7 - 9. Dansk Boldspil Union
- 8 - 9. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle

14. Dansk Fodboldtræner Sammenslutning  
 14.-15. Den jyske Idrætsskoles elevforening  
 14.-15. Jydsk Boldspil Union jyllandsserie-dommere  
 14.-16. Skendsved Idrætsforening  
 15.-16. Dansk Idræts Forbund  
 16.-17. Dansk Golf Union  
 16.-20. Statsskattedirektoratet  
 19.-23. Boldklubben »FREM«, Sakskøbing  
 24.-28. Statsskattedirektoratet  
 29.-3.4. Idrætsforeningen Hallby  
 30.-3.4. Odense Universitet

**April:**

- 2.- 7. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger  
 3.- 7. HAGA Idrætsslag  
 4.- 6. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger  
 9. Scandinavian Society of Periodontology  
 13.-18. Statsskattedirektoratet  
 15.-16. Dansk Specialpædagogers Landsforbund  
 19.-20. Nordborg kommune. (Ungdomsskole)  
 19.-20. Dansk Atletik Forbund  
 21.-25. Statsskattedirektoratet  
 23.-24. Dansk Specialpædagogers Landsforbund  
 25. Dansk Fodboldtræner Sammenslutning  
 25.-27. Dansk Ride Forbund  
 27. Dansk Gymnastik Forbund

**Maj:**

- 1.- 3. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Ungdomsforeninger  
 2.- 4. Dansk Gymnastik Forbund, sydjyllandskredsen  
 2.- 4. Dansk Vægtløftnings Forbund  
 2.- 4. Dansk Ride Forbund  
 4.- 9. Statsskattedirektoratet  
 7. Vejle Skole og Samfund  
 9.-10. Den jyske Idrætsskoles elevforening  
 9.-10. Dansk Sportsdykker Forbund  
 9.-11. B.S. 72, Albertslund  
 13.-14. Landsudvalget for skoleidræt  
 14.-15. Dansk Gymnastik Forbund  
 15.-18. Posten's Idrætsforbund  
 16.-18. Dansk Ride Forbund  
 17.-18. Jydsk Håndboldforbund, kreds 8  
 17.-18. Dansk Bowling Forbund  
 18.-23. Statsskattedirektoratet  
 19.-21. Halinspektørforeningen  
 22. Vejle Rideklub  
 22. D.D.S.G. & I - D.G.F.  
 22.-24. SAMSALG  
 30.-1.6. Dansk Ride Forbund

- 30.-1.6. Dansk Ride Forbund  
 31.-1.6. Danmarks Sportshandlerforening

**Juni:**

2. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle  
 4. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle  
 6.- 7. Dansk Svømme- og Livrednings Forbund  
 6.- 7. Dansk Gymnastik Forbund  
 6.- 8. Dansk Vægtløftnings Forbund  
 7. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle  
 7.- 8. Sct. Georgsgilderne i Danmark  
 7.-13. Goteborg Fotbollförbundet  
 9. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle  
 11. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle  
 13.-19. Goteborg Fotbollförbundet  
 13.-19. KK KARPEN, Perstorp  
 16.-18. Statsskattedirektoratet  
 20.-21. Dansk Boldspil Union (ledere)  
 21.-23. Dansk Boldspil Union (drenge-unionsstævne)  
 21.-29. Dansk Idræts Forbund I.  
 23.-28. Dansk Boldspil Union (landsjuniorturnering)  
 28. Dansk Volleyball Forbund  
 29.-3.7. Dansk Boldspil Union II.  
 30.-4.7. Badmintonkursus v/ Anne-Lise Baden  
 29.-6.7. Dansk Idræts Forbund II.

**Juli:**

4. Dansk Fodboldtræner Sammenslutning  
 4.- 5. Den jyske Idrætsskoles elevforening  
 4.- 8. Dansk Boldspil Union II.  
 4.- 8. Dansk Boldspil Union II.  
 7.- 8. Dansk Boldspil Union (ledere)  
 7.-11. Dansk Gymnastik Forbund  
 8.-12. Dansk Boldspil Union III.  
 9.-13. Dansk Boldspil Union II.  
 13.-17. Dansk Boldspil Union (impulskursus)  
 13.-18. De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger  
 14.-18. Dansk Boldspil Union II.  
 19.-27. Landsforeningen Ungdomsringen  
 21.-26. Holstein-Kiel  
 26.-29. Dansk Boldspil Union (juniorlandshold)  
 28.-3.8. De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger og De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger

**August:**

- 1.- 3. De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger  
 2.- 3. Skanderborg Boldklub  
 3.- 9. Goteborg Distrikts Idrætsforbund, 1. hold  
 4.- 6. Vejle Boldklub, ynglinge  
 4.- 8. Danmarks 4-H  
 8.-10. Dansk Sportsdanser Forbund  
 8.-10. Næstved Idrætsforening  
 9.-10. Boldklubben B. 1901, Nykøbing F.

- 9.-15. Göteborg Distrikts Idrættförbund, 2. hold
- 15.-16. Den jyske Idrætsskoles elevforening
- 16.-17. Den jyske Idrætsskoles elevmøde
- 18.-24. Den jyske Idrætsskoles oldboyskursus
- 22.-24. Gentofte-Vangede Håndboldklub
- 22.-24. TRIM-komiteen
- 23.-24. Dansk Gymnastik Forbund, Sydjyllandskredsen
- 25.-29. Statsskattedirektoratet
- 29.-31. Dansk Volleyball Forbund
- September:**
2. M.S.D. konsulenter
5. Dansk Fodboldtræner Sammenslutning
- 5.- 7. Esbjerg Håndboldklub
- 5.- 7. Dansk Ride Forbund
- 6.- 7. Dansk Gymnastik Forbund, Sydjyllandskredsen
9. M.S.D. konsulenter
- 11.-14. Dansk Vægtløftnings Forbund, nordisk trænerkursus
- 12.-13. Dansk Gymnastik Forbund
- 12.-14. Dansk Sportsdykker Forbund
- 13.-14. Dansk Gymnastik Forbund
14. Dansk Gymnastik Forbund, grand-prix
- 15.-19. Statsskattedirektoratet
16. M.S.D. konsulenter
- 19.-20. Den jyske Idrætsskoles elevforening
- 19.-21. Dansk Forening for Rosport
21. Dansk Gymnastik Forbund, Sydjyllandskredsen
23. M.S.D. konsulenter
- 23.-25. De Danske Statsbaner
25. Dansk Apotektekniķeres forening
- 26.-28. TRIM-komiteen
30. M.S.D. konsulenter
- Oktober:**
- 3.- 5. Dansk Idræts Forbund, bladkursus
- 3.- 5. Dansk Atletik Forbund
- 4.- 5. Dansk Idræts Forbund
6. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 6.-10. Statsskattedirektoratet
7. M.S.D. konsulenter
- 7.-10. Statsskattedirektoratet
- 10.-12. Dansk Ride Forbund
- 11.-12. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 11.-12. Dansk Gymnastik Forbund, Sydjyllandskredsen
- 11.-12. Dansk Sejlunion
14. M.S.D. konsulenter
- 14.-17. Statsskattedirektoratet
- 17.-19. Dansk Vægtløftnings Forbund
- 18.-19. Dansk Trampolin Forbund
- 19.-22. Ry Ungdomsskole
- 19.-25. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger og De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger
20. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
21. M.S.D. konsulenter
- 25.-26. Dansk Sejlunion
- 25.-26. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
- 26.-29. Hjørring Seminarium
- 27.-31. Statsskattedirektoratet
28. M.S.D. konsulenter
29. Farmaceutforeningen
- 31.-1.11. Ingeniørsammenslutningen
- 31.-1.11. Landsudvalget for skoleidræt
- November:**
- 1.- 2. Dansk Gymnastik Forbund's Topmøde
- 1.- 2. Dansk Idræts Forbund
3. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
4. M.S.D. konsulenter
5. Bedre Hørelse, Vejle
- 7.- 9. Dansk Ride Forbund
- 8.- 9. Samvirkende Idrætsklubber, Vejle
11. M.S.D. konsulenter
- 14.-16. Dansk Forening for Rosport
- 14.-16. Dansk Atletik Forbund
16. Dansk Gymnastik Forbund, Sydjyllandskredsen
- 17.-21. Statsskattedirektoratet
18. M.S.D. konsulenter
19. Bygge-Centrum, København
- 21.-22. A/S Phønix, Vejen
- 21.-23. Dansk Atletik Forbund
- 22.-23. Dansk Trampolin Forbund
25. M.S.D. konsulenter
- 28.-30. Dansk Fodboldtræner Sammenslutning
- 30.-1.12. Fransk lærerforeningen
- December:**
- 1.- 2. A/S Phønix, Vejen
2. M.S.D. konsulenter
- 5.- 7. Dansk Boldspil Union
- 5.- 7. Dansk Atletik Forbund
- 8.-12. Statsskattedirektoratet
- 11.-12. A/S Phønix, Vejen
- 13.-14. Silkeborg B.K.
- 13.-14. Dansk Fodboldkommer Union
- 13.-14. Dansk Orienterings Forbund

**Knud Thomassen**

# Jubilæumsarrangementer på DJI

Under denne overskrift vil jeg prøve at fortælle lidt om en aktivitet, som på et eller andet tidspunkt vil komme til at berøre alle gamle DJI-elever.

Jeg har valgt dette emne for årets indlæg, fordi det netop i år er aktuelt for min egen årgang. Derfor går jeg måske også og tænker lidt mere over »problemet«, end jeg tidligere har gjort, når skolen har inviteret til jubilæum. Jubilæumsarrangementet er nemlig ikke noget elevforeningen står som arrangør af, selvom det som oftest afholdes i forbindelse med vort elevmøde i august. Men det kan ikke undgås, at foreningen alligevel bliver draget ind i arbejdet, da de fleste af de jubilarerer, som møder op, er nogle af vore medlemmer.

DJI-jubilar, ja, hvad er det egentlig for noget? Det kan besvares nemt. Det er noget, man automatisk bliver, når det er 10-20-25-30 eller 35 år siden, man har været elev på Den Jyske Idrætsskole. Men det er desværre ikke alle, som får at vide, at de er jubilar, og derved reduceres deltagerantallet og derved måske også fornøjelsen for nogle ved at deltage. Det er derfor vigtigt, at der består et nært samarbejde mellem skolen og elevforeningen, således man kan få skrevet til så mange, som det er muligt at skaffe adresser på, og få disse inviteret.

Forberedelserne til sommerens jubilæum starter allerede i november måned, når vi finder ud af hvilken dag, der skal festes. Denne dato bliver offentliggjort i skolens årsskrift, og derefter kan jungletrommerne begynde at arbejde, for at få samlet folk til huse.

I løbet af foråret henvender Knud Thomassen sig til elevforeningen, for at få udleveret adresser på de jubilarerer, vi har i vort kartotek. Allerede på dette tidspunkt kan man faktisk se, hvilke årgange, der vil blive repræsenteret. Det viser sig nemlig, at enkelte hold slet ikke har medlemmer i foreningen, hvorimod andre, som har holdt meget sammen omkring f.eks. en elevrepræsentant, har mange med.

Arbejdet vanskeliggøres for Knud, når vi ikke kan skaffe ret mange adresser. Han skal nu til at skrive til nogle af de gamle adres-



ser - enten dem fra forrige jubilæum eller måske endnu ældre. Det er meget sjældent, disse adresser er gældende mere. Han kan være heldig, at de lokale postbude tilfældigvis kender en ny adresse, men det hører efterhånden til sjældenhederne. Som oftest kommer brevene retur med adressaten ubekendt.

Derfor er det meget vigtigt, at man bevarer kontakten til elevforeningen, eller den valgte årgangsrepræsentant, så skolen kan få de aktuelle adresser derfra.

Hvis der kommer breve retur, gennemgår Knud dem, og med det store personkendskab han er i besiddelse af, efter 37 år på DJI, lykkes det faktisk tit for ham at finde frem til mange gamle elever. Det kan ske ved hjælp af købmanden eller andre handlende i de pågældendes tidligere hjembyer. Det kan også ske ved hjælp af telefonbøger og Krak's vejviser. Men et stort arbejde er det.

Det skal også her nævnes, at der bliver sendt indbydelser ud til alle de gamle lærere, som var på skolen samtidig med jubilæumsårgangene.

Når alle indbydelserne er sendt ud, kommer der en meget spændende tid på skolen, med venten på de mange tilmeldinger. Skal man blive skuffet i år, eller er der nogle meget aktive årgange imellem, så deltagerantallet kan komme op på rekordhøjder?

Når selve dagen nærmer sig, begynder telefonerne at ringe på skolen. Folk vil vide, hvem der kommer og hvor mange, der kommer fra deres årgang. Er forespørgslen positiv, tilmelder man sig - men er den negativ, undskylder man sig og resignerer. Det sidste kan være en farlig ting, for det sker måske kort tid efter, at en eller flere får samme »gode ide«, og på den måde bliver en årgang måske snydt for repræsentation. Prøv i stedet at søge kontakt med nogle af holdkammeraterne og motiver hinanden til at møde op. Det er jo det, man er interesseret i, når man forespørger.

Skulle nogen være i bekneb for adresser, kan en opringning til skolen i god tid og en snak med Knud Thomassen sandsynligvis hjælpe på det problem.

De enkelte årgange kan også hjælpe til ved at bevare deres årgangsrepræsentanter, og så huske at give vedkommende besked, når man flytter. Disse årgangsrepræsentanter skal så, når tiden nærmer sig for et jubilæum, give Knud en kopi af adresselisten. Derved spares meget arbejde, og man er sikker på, at indbydelserne

bliver sendt ud til de, som er interesseret i at holde forbindelsen vedlige. Dermed skulle de enkelte årgange også kunne blive bedre repræsenteret på jubilæumsdagen.

Når man er kommet frem til selve dagen, starter en ny etape af jubilæet, nemlig mødet med de gamle kammerater. Det som mange har set frem til gennem lang tid. Mange kommer med store forventninger til skolen. Man er spændte på at se, hvad der nu skal ske i de timer eller dage, som opholdet på DJI vil vare denne gang.

Skolen og elevforeningen har i fællesskab lagt et program, som skulle tilgodese både jubilarer og elevmødedeltagere. Dette kan man følge helt eller delvist - det må man selv om. Der er ingen mødepligt til nogen af programpunkterne, måske lige bortset fra jubilæumsmiddagen.

Efter jubilæumsmiddagen med sange og taler, er der arrangeret en del aktiviteter, hvor det som tidligere nævnt er frivilligt, om man vil deltage i eller overvære. De fleste vil helst benytte den forholdsvis korte tid, man er på skolen, til at få snakket om gamle dage på DJI. Det vil der også være rig lejlighed til. Men mange kontakter også skolens senere elever, for på den måde at få belyst, hvilke ændringer der er sket i løbet af årene.

Hvad er det egentligt, som gør et jubilæum til noget særligt? Ja, jeg ved det ikke rigtigt endnu, men tidligere jubilarer har fortalt mig hvilke ting, de lægger mest vægt på. Det er noget med gensynet med kammeraterne, med lærerne og med skolen. Det er noget med følelser, sammenhold og fælles interesser. Man synes dog mest at lægge vægt på det kammeratlige samvær. Dette tilgodeser arrangørerne ved at anbringe alle fra samme årgang ved eet bord, for derefter i den udstrækning, det er muligt - at placere lærerne ind imellem hos de årgange, de hører til. Det kan dog godt være svært for enkelte, når man som fx. fru Hess og fru Troelsen har været ansat på skolen i en lang årrække. Men så snakker man med dem senere på dagen.

Når man er bænket mellem årgangskammerater og begynder at snakke med hinanden, finder man hurtigt ud af, hvor meget der er sket i de mellemliggende år. Man har udviklet sig i mange forskellige retninger, og har måske ikke så mange berøringsflader mere. Men det viser sig alligevel gerne, at efter få minutter snakkes der nøjagtigt så meget som i gamle dage, og det kan være vanskeligt at få ørenlyd.

Men nogle føler det måske alligevel på samme måde, som den 20-års jubilær, der skrev følgende til mig engang: Der er i hvert fald sket meget i løbet af 20 år. Ændrede indstillinger, mere sul på kroppen, og mindre hår på hovedet. Men det er hyggeligt at mødes med de gamle kammerater, selvom det nok er begrænset, hvor langt folk tør komme ud af deres nuværende busk!!

Mange jubilærer benytter sig af chancen til at blive på skolen hele elevmødet igennem. Det vil sige fra lørdag middag til søndag aften. På den måde bliver det hele ikke så forjaget, og man har bedre tid til at få motioneret lidt også. Blandt andet er der mulighed for at deltage i årgangskampe i volleyball. Det bliver måske i kamp med yngre årgange, men ikke de yngste, og det er ikke usædvanligt, at et jubilæumholder vinder mange kampe.

Der er dog en del, som tager hjem igen allerede lørdag eftermiddag eller aften. Måske fordi de skal noget andet, eller måske der ikke var mødt andre fra årgangen. Andre igen bliver hele lørdagen og deltager i aftenfesten, hvor der er underholdning og dans, hvorefter man tager hjem.

Da både skolen og elevforeningen er interesseret i, at arrangementet bliver så vellykket som muligt, og at rigtigt mange deltager så længe som muligt, er der ændret lidt i bestemmelserne for deltagelse i elevmødet.

Normalt er det kun tidligere elever, med ægtefælle, eller samlever, som er medlem af elevforeningen, der kan deltage. Men i lørdagsdelen af elevmødet kan jubilæarerne deltage som skolens gæster, uden at være medlem. Selvfølgelig skal der betales for mad og aftenfest på lige fod med øvrige elevmødedeltagere. De, der ønsker at blive til om søndagen, skal dog være medlem af elevforeningen og være tilmeldt i forvejen. Det er af hensyn til indkvarteringen.

Både skolens personale og elevforeningens bestyrelse glæder sig til sommerens møde, som finder sted den 15. august, og håber på, at rigtigt mange fra de forskellige jubilæumsårgange dukker op og har nogle fornøjelige timer på deres gamle skole.

*Henning Rasmussen  
Elevforeningen*

# Den jyske Idrætsskoles elevforenings bestyrelse

- Formand:* *Henning Rasmussen* Tlf. 09 - 16 48 76  
*Ternevej 82* bedst mellem 18-19  
*5210 Odense NV*
- Næstformand:* *Helge Munkesø* Tlf. 03 - 52 66 77, lok. 334  
*Parkvej 13* mellem kl. 7.30-16.30  
*Sørby-Magle*  
*4200 Slagelse*
- Kasserer:* *Carsten Lang Petersen* Tlf. 09 - 16 90 56  
*Holstedvej 7*  
*5200 Odense V*
- Sekretær:* *Pia Rask* Tlf. 09 - 54 12 37  
*Vårøvej 19*  
*Bjerreby*  
*5700 Svendborg*
- Elevkartotek:* *Ingeborg Juul* Tlf. 07 - 42 48 78  
*Asagården 49, 2. tv.*  
*7500 Holstebro*  
*Arne Nielsen* Tlf. 06 - 89 12 39  
*Agnetevej 41*  
*8680 Ry*  
*Annette Mogensen* Tlf. 05 - 52 61 79  
*Evaldsvej 6*  
*6000 Kolding*
- Suppleanter til bestyrelsen:*
- |                           |                           |
|---------------------------|---------------------------|
| <i>Birgit Knudsen</i>     | <i>Gunnar Jensen</i>      |
| <i>Sandbjergvej 121</i>   | <i>Højbjergvej 53A</i>    |
| <i>5380 Dalby</i>         | <i>Visby</i>              |
| <i>Tlf. 09 - 34 11 50</i> | <i>6270 Tønder</i>        |
|                           | <i>Tlf. 04 - 76 35 58</i> |
- Foreningens revisorer:*
- |                              |                           |
|------------------------------|---------------------------|
| <i>Knud Thomassen</i>        | <i>Åge Thomsen</i>        |
| <i>Den jyske Idrætsskole</i> | <i>Langelandsgade 133</i> |
| <i>7100 Vejle</i>            | <i>8000 Århus C</i>       |
| <i>Tlf. 05 - 82 08 11</i>    | <i>Tlf. 06 - 13 48 01</i> |

*Foreningens postgironummer er 8 04 1970 på kassererens adresse.*

# Elevmøde og Jubilæumssammenkomst 1981

Den jyske Idrætsskole og elevforeningens bestyrelse indbyder til

## ELEV MØDE

*lørdag/søndag den 15.-16. august*

Alle medlemmer af elevforeningen vil omkring 1. juli få tilsendt indbydelse og program for mødet, som skolen og elevforeningen i samarbejde forhåbentligt kan give et interessant og spændende indhold, som kan være medvirkende til, at mange tidligere elever får lyst til at deltage aktivt i alle arrangementerne. Tag gerne kone, mand, veninde/ven med.

Mødeafgiftens størrelse vil blive meddelt på indbydelsen. En giroblanket til indbetaling og tilmelding tilsendes, og vi beder alle, der ønsker at deltage, tilmelde sig skriftligt i forvejen af hensyn til indkvartering og bespisning.

Har I selv overnatningsmuligheder i form af telt eller lign., så medbring dette.

Tilmeldelser og indbetaling skal være skolen i hænde

*senest torsdag, den 6. august.*

### *Jubilæumssammenkomst:*

Alle jubilarer fra årgangene 1950/51 og 51 (30 år), 1955/56 og 56 (25 år), 1960/61 og 61 (20 år) og 1970/71 (10 år) vil få tilsendt en særlig indbydelse til jubilæumssammenkomsten, som afholdes

*lørdag, den 15. august kl. 12.30.*

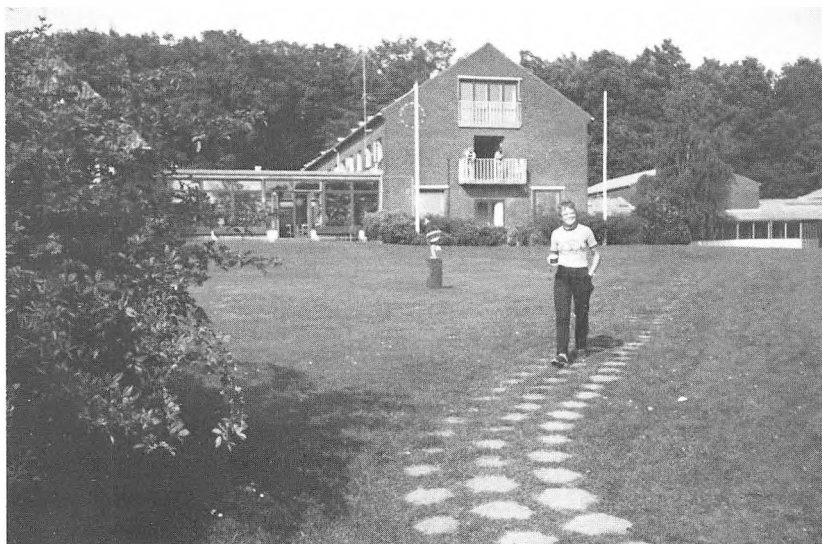
Vi håber, at mange gamle elever fra de nævnte årgange vil møde op. Prøv snarest muligt at kontakte jeres årgangskammerater - send deres adresser til skolen - og få dem til at komme den 15. august.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen ved den 15.-16. august og reserver denne week-end til elevmødet.

Skolen og elevforeningen ønsker på gensyn til alle gamle elever fra Den jyske Idrætsskole

*Bjarne Hauger | Henning Rasmussen*

## Vinterskolen 1979/80



- 3227 Else Irene Andersen, Vardevej 1, 6880 Tarm  
3228 Marianne Kirstein Andersen, Sjælør Boulevard 131, 6. sal,  
2500 Valby  
3229 Dorte Behrend, Rosenvænget 22, 3520 Farum  
3230 Dorris Beier Berndsen, Stationsvej 7, Spandet, 6760 Ribe  
3231 Inge Christiansen, Korseager 9, 2670 Greve Strand  
3232 Ilse Irene Dahl, Skibstednyvej 8, 9293 Kongerslev  
3233 Kirsten Frøslev, Egtvedvej 121, 6040 Egtved  
3234 Tine Guldager, Baldersgade 49, 2200 København N  
3235 Anne Hansen, Karl Andersens Vei 49, Oslo 10, Norge  
3236 Britt Thuren Hansen, Frugthaven 41, 1, 2500 Valby  
3237 Helle Ahrends Hansen, Sponnecksvvej 10, 2820 Gentofte  
3238 Mette Elbert Hansen, Sverigesgade 5, 9850 Hirtshals  
3239 Bente Markmann Hedegaard, »Skovlund«, Øland, 9460 Brovst  
3240 Gitte Henningsen, Stationsvænget 12, Højrup, 5750 Ringe  
3241 Lene Henriksen, Bjergagervej 19, Randlev, 8300 Odder  
3242 Krista Hyldmar, Humlemarken 4, Blovstrød, 3450 Allerød  
3243 Dorte Hvistendahl, Sylvestervej 44, 6700 Esbjerg  
3244 Lene Qvist Ibsen, Kagbanken 4, 5580 Nørre Åby  
3245 Jytte Holm Jacobsen, Solbakken 22, 6400 Sønderborg  
3246 Connie Stokvad Jakobsen, Danmarksgade 11, 8600 Silkeborg  
3247 Hanne Jensen, Kornvænget 50, 1 tv., 2750 Ballerup

- 3248 Lisbet Skoubo Jensen, Jellingevej 288, 7100 Vejle
- 3249 Lissy Marianne Jensen, Bredgade 8 A, 4900 Nakskov
- 3250 Karin Johansen, Egevej 6, Egebjerg, 8700 Horsens
- 3251 Karin Kortbek Jørgensen, Ydbyvej 146, Flarup, 7760 Hurup Thy
- 3252 Mette Auner Jørgensen, Marie Grubbes Allé 54, 2800 Lyngby
- 3253 Solveig Kibenich, Stumpedal 11, 2730 Herlev
- 3254 Dorte Klingenberg, Forteledet 5, 8240 Risskov
- 3255 Hanne Hjorth Knudsen, »Birkeholm«, Birkeholmvej 6,  
8740 Brædstrup
- 3256 Merete Kristensen, Sønderparken 26 st. th., 7430 Ikast
- 3257 Inge Kirstine Egeberg Langballe, Vesterlund 78, 7830 Vinderup
- 3258 Britt Lundager, Bjørnøvænget 2, 8381 Mundelstrup
- 3259 Anni Lund Madsen, Lodsvænget 38, Hjerting, 6700 Esbjerg
- 3260 Annette Mogensen. Evaldsvej 6, 6000 Kolding
- 3261 Aase Pallisgaard Mogensen, Søndervang 2, 9362 Gandrup
- 3262 Anette Spangsberg Nielsen, Ny Møllevej 9, 5500 Middelfart
- 3263 Helle Grønæk Holtet Nielsen, »Ballegård«, Vrønding,  
8762 Flemming
- 3264 Kit Nielsen, Ægirsvej 49, 8900 Randers
- 3265 Sidsel Nielsen, Nygårdsvej 22, 6950 Ringkøbing
- 3266 Trine Nielsen, Ankermedet 39, 9990 Skagen
- 3267 Lisbeth Odgaard, Nørreallé 7, 7800 Skive
- 3268 Kathrine Pedersen, Løkkenvej 230, 9700 Brønderslev
- 3269 Pernille Beth Pedersen, Maskinfabrikken Flemløse,  
5620 Glamsbjerg
- 3270 Marianne Corfitz Petersen, Brændeskovvej 18, Strib,  
5500 Middelfart
- 3271 Susanne Petersen, Skovbakkerne 12, Værsløv, 4400 Kalundborg
- 3272 Jette Poulsen, Lindskovvej 6, 9200 Ålborg
- 3273 Bente Povlsen, Stationsallé 14, 7430 Ikast
- 3274 Benedikte Lene Rasmussen, Ballumgade 1, st. th., 1753 København V
- 3275 Lena Rasmussen, Anne Maries Allé 30, 5250 Odense SV
- 3276 Lone Rasmussen, Østerrenden 2, 8762 Flemming
- 3277 Vibeke Riis, Åttevej 22, 6683 Føvling
- 3278 Helle Engkilde Schmidt, Sønderhaven 8, 6700 Esbjerg
- 3279 Nina Maria Hansen Sigtenbjerggaard, Over Vrøndingvej 20,  
Vrønding, 8762 Flemming
- 3280 Lena Pia Simonsen, Fredensvej 12, 4690 Haslev
- 3281 Annette Steensbeck, Forsamlingshusvej 5, Hjerting, 6630 Rødding
- 3282 Susanne Stræde, Dagmarvej 9, Snejbjerg, 7400 Herning
- 3283 Anne-Kathrine Møller Winther, Ormstrup Gods, 8850 Bjerringbro
- 3284 Jette Aaqvist, Ole Rømersvej 10, 8900 Randers
- 3285 Jørgen Erik Kosack Andersen, Ådalen 6, 2970 Hørsholm
- 3286 Lars Kaack Andersen, Nørremøllevej 23 A, 8800 Viborg
- 3287 Svend-Erik Andersen, Ndr. Stationsvej 16, 8721 Daugård

- 3288 Jørgen Bangsgaard, Augustvænget 12, 6000 Kolding  
3289 Bjørn Krog Christensen, Mellemvangsvej 89, 4400 Kalundborg  
3290 Claus Christensen, Ahornalle 2, Bramdrupdam, 6000 Kolding  
3291 Erik Damgård Christensen, Hejrevej 15, 6500 Vojens  
3292 Steen Christoffersen, Andebøllevej 164, 5492 Vissenbjerg  
3293 Chresten Dengsøe, Oksbølnørregade 10, 6430 Nordborg  
3294 Villy Ekelund, Byskov Allé 12, 2, 4200 Slagelse  
3295 Dan Fildrup, Harens Kvt. 24, 2750 Ballerup  
3296 Werner Frederiksen, Postboks 215, 9790 Kjøllefjord, Norge  
3297 Ole Hansen, Johansvej 12, 7480 Vildbjerg  
3298 Ove Stig Hansen, Husmandsvej 21, 2630 Tåstrup  
3299 Thomas Henriksen, Søndergade 46, 9681 Ranum  
3300 Kim Herlev, Tousvej 82, 8320 Åbyhøj  
3301 Lasse Michael Ivanøe, Kørgårdsvej 3, 9681 Ranum  
3302 Arne Peder Janik, Kampersvænge 18, 4930 Maribo  
3303 Jesper Møller Jensen, Kalvebodvej 1, 9990 Skagen  
3304 Keld Lund Jensen, Rundhøjalle 61, 8270 Højbjerg  
3305 Troels Skov Jensen, Syvvejen 8, Orø, 4300 Holbæk  
3306 Kim Hannes Johnsen, Kvædehaven 109, 2600 Glostrup  
3307 Karsten Krogsholt Karlsen, Iver Christensensvej 27, 9990 Skagen  
3308 Ole Eggert Kjærsgaard, Langebyende 3, 5471 Sønderød  
3309 Jan Kristoffersen, Bjergbakkevej 142, 2600 Glostrup  
3310 Ole Behrend Larsen, Marstalsgade 26, IV, 2100 København Ø  
3311 John Elgaard Laursen, Solbjergvej 1, 8260 Viby J  
3312 Jakob Mikkelsen, Præstevej 15, Langeskov, 7160 Tørring  
3313 Kiwi Mølleskov Mikkelsen, Føllets Kvt. 2, 2750 Ballerup  
3314 Steffen Møller-Andersen, Nørrekær 301, 2. th., 2610 Rødovre  
3315 Torben Møller, »Ejlegaard«. Haudrupvej 7, 4623 Lille Skensved  
3316 Peter Müller, Ellebjergvej 7, 8240 Risskov  
3317 Arne Nielsen, Margrethenborgvej 9, 6065 Veerst  
3318 Svend-Erik Holme Nielsen, Bydamsvej 4, 9681 Ranum  
3319 Knud-Arne Nygaard, Svanegårdsvej 1, 4734 Alleslev  
3320 Jess Michael Offenbergs, Gadesvinget 3, 2670 Greve Strand  
3321 Kim Hessellund Olsen, Søborg Torv 9, I m 2860 Søborg  
3322 Carsten Frydenlund Pedersen, Vestergade 105, 8600 Silkeborg  
3323 Kurt Hougård Pedersen, Fasanvej 20, 7190 Billund  
3324 Max Thorup Pedersen, Holstedvej 9, 5200 Odense V  
3325 Torkild Torp Pedersen, Liljevej 5, 7100 Vejle  
3326 Gösta Persson, Rånterigränd 2, 55242 Jönköping, Sverige  
3327 Carsten Petersen, Hiort Lorenzensvej 9, 6400 Sønderborg  
3328 Per Petersen, Vilstrupvej 120, 6100 Haderslev  
3329 Søren Dalgas Rasmussen, Jædersbæk 1, 7100 Vejle  
3330 Lars Rønne-Hansen, St. Torvegade 101, III, 3700 Rønne  
3331 Tonny Simon Simonsen, Østergade 8, Særslev, 5471 Sønderød  
3332 Kim Skinbjerg, Prinsensgade 8, III, 9000 Ålborg



- 3333 Flemming Skursch, Gyvelvej 10, Alnor, 6300 Gråsten  
3334 Erling Larsen Stoklund, Rullegårdsvej 21, 9940 Byrum, Læsø  
3335 Peter Leth Svendsen, Åløkkehaven 15, 5000 Odense C.  
3336 Hans Otto Schmidtke Sørensen, Slipskoven 36, 6340 Kruså  
3337 John Høst Sørensen, Kløvervej 4, 9990 Skagen  
3338 Anders Lervad Thomsen, Carstensgade 64, 6270 Tønder  
3339 Kent Thomsen, Tørvemosevej 1, 4593 Eskebjerg



# Den jyske Idrætsskoles medarbejdere

På Den jyske Idrætsskole er der pr. 1. december ansat 44 medarbejdere, hvoraf 22 er heltidsbeskæftigede, og 22 arbejder på deltid. Medarbejderne fordeler sig på følgende områder:

## *Administration:*

Thue Damgård, forretningsfører  
Knud Thomassen, inspektør  
Ragnhild Wind, sekretær  
Birte Fusager, kursus  
Bitten Paulsen, bogholderi

## *Rengøring m.m.:*

Marie Lisby  
Nina Jacobsen  
Ingrid Sørensen  
Karsten Rasmussen  
Ellen Thychosen

## *Lærerstab:*

Bjarne Hauger, forstander  
Alice Grønberg  
Torben Holmgaard  
Signy Jensen  
Bent Lyngholm  
Ole Nedergård  
Carsten Rasmussen  
Jørn Richter  
Mogens Rieks  
Flemming Westh  
Ole Worm  
Lischen Lyngholm, kvotalærer  
Signe Troelsen, timelærer  
Judith Langergård, timelærer

## *Praktisk arbejde:*

Torkild Holst, pedel  
Hans Jørgen Jensen  
Anker Nielsen  
Kaj Møller

## *Kiosk:*

Ebba Frost  
Henny Sørensen  
Lisbeth Rod

## *Kursuscentret:*

Finn Lodahl, pedel  
Anna Thomassen, oldfrue  
Anna Greta Madsen

## *Køkken:*

Ellen Thomsen, økonoma  
Karen Troelsen  
Lilly Kristensen  
Karen Jensen  
Ruth Nielsen  
Bente Thomsen  
Karin Bruun  
Anne Marie Sørensen  
Henriette Jakobsen  
Grethe Christensen

# Kursus- og mødetilbud på Den jyske Idrætsskole 1981

*Søndag, den 26. juli - lørdag, den 1. august:*  
Organisationernes kursus I

*Fredag, den 14. - lørdag, den 15. august:*  
Elevforeningens instruktionskursus.

*Lørdag, den 15. - søndag, den 16. august:*  
Elevmøde og jubilæumssammenkomst.

*Mandag, den 17. - søndag, den 23. august:*  
Trimaktiviteter for Old Boys.

*Søndag, den 30. august - lørdag, den 24. april 1982:*  
8 måneders højskole med lederuddannelse.

*Søndag, den 18. - lørdag, den 24. oktober:*  
Organisationernes kursus II.

*Ring eller skriv til skolen efter nærmere  
oplysninger om ovenstående tilbud.*

